

Bedriftene

Utvinning av råolje og naturgass

Produksjon og markedsforhold

2000 var et rekordår for olje- og gassprodusentene på norsk kontinentalsokkel. Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) ble verdien av olje- og gassproduksjonen hele 340,7 milliarder kroner målt i løpende priser. I 1998 og 1999 var de tilsvarende tallene på 138,4 og 190,8 milliarder kroner. Det innebærer en økning fra 1999 til 2000 på hele 78,6 prosent. Økningen skyldes først og fremst at prisene på råolje og naturgass økte med 71,6 prosent. I tillegg steg produksjonen av råolje og naturgass med 4,0 prosent. Eksportverdien av råolje steg fra 132,4 milliarder kroner i 1999 til 259,8 milliarder kroner i 2000, nesten en dobling. I samme periode økte eksportverdien av naturgass med 37,2 prosent. Prisene økte meget kraftig for både råolje og naturgass, men mens råoljeeksporten også økte i volum, gikk den eksporterte mengden naturgass ned.

I 2000 var den samlede produksjonen av petroleum på norsk sokkel 243,2 millioner standard kubikkme-

ter oljeekvivalenter (Sm^3 o.e.) ifølge foreløpige tall fra Oljedirektoratet. Av dette utgjorde produksjonen av råolje inkludert NGL og kondensat 193,3 millioner Sm^3 o.e., og produksjonsrekorden fra 1997 ble dermed slått med rundt 6,3 Sm^3 o.e. Fjorårets oljeproduksjon eksklusiv NGL og kondensat innebar også en økning på 12,4 millioner Sm^3 o.e. eller 6,8 prosent fra 1999. Oljeproduksjonen var med dette på ca. 3,1 millioner fat per dag, noe som var ca. 200 000 fat per dag høyere enn i 1999. Produksjonen av naturgass ble i 2000 på rekordhøy 49,9 millioner Sm^3 o.e.

Ekofisk-feltet var det oljefeltet med størst produksjon i fjor tett fulgt av Troll. Disse feltene hadde en produksjon på henholdsvis 18,2 og 18,1 millioner Sm^3 o.e. tilsvarende ca. 314 000 og 312 000 fat per dag. For Troll-feltet innebærer dette en økning på 31,3 prosent fra året før. Økningen skyldes at Troll C ble satt i drift i november 1999. På Ekofisk økte produksjonen med 13,9 prosent i forhold til samme periode i 1999. Troll og Ekofisk sto alene for om lag 20 prosent av total oljeproduksjon fra norsk sokkel i 2000. Av de nye feltene var produksjonen høyest på Åsgard som produserte 135 000 fat råolje per dag. Like bak kom Jotun. I samme periode bidro de nye feltene Balder, Jotun, Oseberg Sør, Oseberg Øst, Varg, Visund, Åsgard, Gullfaks Sør, Gullveig, Rimfaks og Sygna med en produksjon på 30,6 millioner Sm^3 o.e., eller ca. 528 000 fat per dag.

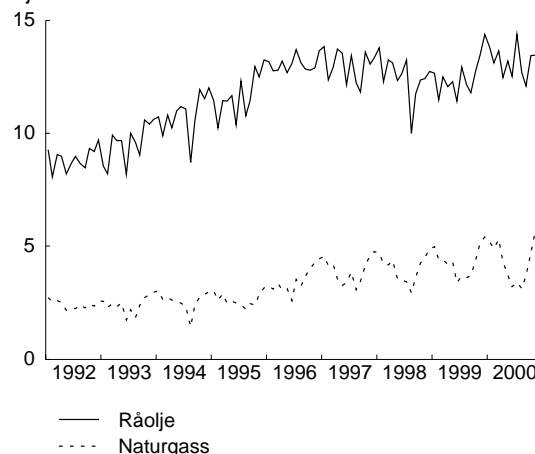
Når det gjelder produksjonen av naturgass dominerer de to feltene Troll Øst og Sleipner Øst. I 2000 sto disse to for nesten halvparten av den totale gassproduksjonen fra norsk sokkel. Gassproduksjonen fra Ekofisk økte med 9,2 prosent i forhold til samme periode året før. Størst tilbakegang opplevde Statfjord

Produksjon av olje, gass, NGL og kondensat i januar-desember 2000

	Produksjon januar-desember 2000		Andel av henholdsvis olje- og gassproduksjonen	
	Tusen Sm^3 o.e.	Endring fra januar-desember 1999 Tusen Sm^3 o.e.	Prosent	Prosent
Petroleum i alt	243 186	17 266	7,1	
Olje i alt	180 958	12 359	6,8	100
Herav:				
Oseberg	15 411	-4 024	-26,1	8,5
Gullfaks	13 191	-3 939	-29,9	7,3
Statfjord	10 885	-1 634	-15,0	6,0
Ekofisk	18 192	2 533	13,9	10,1
Troll Olje	18 107	5 664	31,3	10,0
Heidrun	10 620	-1 829	-17,2	5,9
Norne	10 420	2 115	20,3	5,8
Draugen	11 744	-395	-3,4	6,5
Gass i alt	49 928	2 507	5,0	100
Herav:				
Troll Øst	24 666	-795	-3,2	49,4
Sleipner Øst	11 896	1 581	13,3	23,8
Ekofisk	3 722	344	9,2	7,5
Statfjord	1 559	-583	-37,4	3,1
Valhall	890	-146	-16,4	1,8
Gullfaks	935	22	2,3	1,9
NGL og kondensat i alt	12 300	2400	19,5	

Kilde: Oljedirektoratet.

Olje- og gassproduksjon. 1992-2000
Råolje (mill tonn) og naturgass (mrd. Sm^3)
Ujusterte tall.

Kilde: Oljedirektoratet.

Markedsutviklingen for varer fra olje- og gassektorenSesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode¹

	Mrd. kr ² 2000	Volum					Priser				
		2000	00.1	00.2	00.3	00.4	2000	00.1	00.2	00.3	00.4
Produksjon	322,3	3,5	-0,1	-7,1	1,7	6,1	74,2	19,0	5,1	14,4	1,6
- olje	281,4	5,9	0,1	-5,8	2,5	3,8	78,1	15,7	5,5	15,2	3,0
- gass ³	40,9	-7,8	-1,2	-13,8	-2,4	19,1	49,4	42,6	1,2	8,0	-3,6
Eksport	299,6	6,4	2,1	-5,3	4,2	4,2	74,4	19,3	5,2	14,6	1,4
- olje	259,8	9,9	2,9	-3,4	5,5	1,5	78,6	15,7	5,5	15,2	2,9
Hjemmeleveranser ⁴	21,6	-26,2	-19,4	-26,5	-32,7	46,3	74,5	16,0	5,6	15,5	3,0
Import ⁴	1,6	-57,1	-76,8	-63,8	702,0	-21,8	77,5	22,6	4,3	5,6	4,1
Innenl. anvendelse ⁴	23,3	-29,7	-25,4	-27,7	-20,7	35,0	74,7	16,5	5,5	14,1	3,6
Lagerendring ^{4 5}	-2,0	-122,4	-71,7	-162,2	194,6	-77,1	94,1	16,5	5,5	14,1	3,6
Innenl. etterspørsel ⁴	25,3	-0,5	-2,8	-8,5	0,2	3,1	78,1	16,5	5,5	14,1	3,6

¹ Tilnærmet i basisverdi, dvs. regnet uten avgifter og handelsavanse.² Nivå tall i 2000 i løpende priser.³ Produksjon og eksport av gass er identiske størrelser i Nasjonalregnskapet.⁴ Disse størrelsene omfatter kun olje.⁵ Endring i lagerendring i prosent av innenlandsk anvendelse i foregående kvartal.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Påløpte og anslåtte investeringskostnader i olje- og gassutvinning og rørtransport.

Milliarder kroner, løpende priser

	1996	1997	1998	1999	2000 ²	2001 ²	2000 ¹
Utvinning av råolje og naturgass	41,9	54,3	70,8	64,4	51,5	40,6	48,0
Leting	5,5	8,3	7,6	5,0	5,5	5,5	7,1
Feltutbygging	25,3	35,3	45,1	35,2	22,5	15,5	21,3
Varer	15,6	21,7	26,3	21,7	13,1	10,2	11,2
Tjenester	7,1	8,4	10,0	8,6	5,0	2,1	3,8
Produksjonsboring	2,7	5,2	8,9	4,9	4,4	3,2	6,3
Felt i drift	9,0	9,2	12,4	19,9	22,6	18,9	18,7
Varer	1,1	1,1	2,4	3,2	2,7	1,5	3,8
Tjenester	1,3	1,2	1,5	2,3	4,0	2,9	2,6
Produksjonsboring	6,7	7,0	8,5	14,4	15,9	14,5	12,2
Landvirksomhet	2,1	1,5	5,7	4,3	1,3	0,7	0,9
Rørtransport	6,0	8,2	8,4	4,7	0,7	0,8	0,5
Petroleumssektoren totalt	47,9	62,5	79,2	69,1	52,6	41,4	48,5

¹ Anslag gitt i 4. kvartal 1999.² Anslag gitt i 4. kvartal 2000.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

hvor produksjonen falt med 37,4 prosent fra 1999 til 2000. Statfjords andel av gassproduksjonen falt derfor fra 4,5 prosent i 1999 til 3,1 prosent i 2000.

Investeringer*Anslag for 2000*

De samlede investeringer i olje- og gassvirksomheten og rørtransport for 2000 ble i 4. kvartal samme år anslått til 52,6 milliarder kroner. Dette er en nedgang på 16,5 milliarder kroner eller 23,9 prosent i forhold til endelige tall for 1999. Nedgangen skyldes at det har blitt satt i gang få nye byggeprosjekter i de senere år. Spesielt gjelder dette feltutbygging, men også rørledninger og terminaler.

Investeringer til lettevirksomhet i 2000 er nå anslått til 5,5 milliarder kroner, en økning på 0,5 milliarder kro-

ner fra 1999. Den høye oljeprisen i andre halvdel av 1999 og i 2000 kan ha bidratt til denne økningen. Det ble påbegynt 24 letebrønner i 2000, mot 22 i 1999. I 18 av de 24 brønnene var boringen avsluttet ved årsskiftet, og i halvparten av disse ble det funnet olje og/eller gass. Det ble funnet mer naturgass i 2000 enn det ble produsert, mens det motsatte var tilfelle for olje. Av de 9 funnene ble 2 gjort i Barentshavet, 5 i Norskehavet og 2 i Nordsjøen.

Funnene i Barentshavet ble gjort av Agip. I den første brønnen ble det gjort et oljefunn på 12-17 millioner Sm³ o.e. som tilsvarer 75-107 millioner fat, og i den andre brønnen ble det gjort et lite gassfunn. Oljefunnet, som har fått navnet Goliath ligger nær Snøhvit. Funnet er interessant med tanke på en eventuell utbygging av Snøhvit feltet. En plan for utbygging og

drift av Snøhvit kan komme i løpet av sommeren. Det største funnet ble gjort av Exxon-Mobil, og var i størrelsesorden 60-125 millioner Sm³ o.e. naturgass.

Investeringer i feltutbygging er i 4. kvartal 2000 anslått til 22,5 milliarder kroner, en nedgang på 12,7 milliarder fra 1999. Åsgard A ble satt i drift i 1999, og Åsgard B startet opp som planlagt 1. oktober i fjor. Snorre B ventes ferdigstilt i løpet av august i år. De høyeste investeringene i 1999 og 2000 var på Åsgard A og B og Snorre B.

Mens investeringene i feltutbygging viser nedgang, øker investeringene i felt i drift. Dette har sammenheng med at en rekke felt ble ferdigstilt i 1999 og 2000. Investeringene i felt i drift ser ut til å bli på hele 22,6 milliarder kroner i fjor. Dette er det høyeste anslaget noensinne og er 2,7 milliarder høyere enn det endelige tallet for 1999. I 2000 har denne type investeringer vært størst på Troll Olje, Snorre og Heidrun.

Investeringene i landvirksomhet og rørtransport er nå anslått til henholdsvis 1,3 og 0,7 milliarder kroner. Dette er beskjedne tall sammenlignet med endelige tall for 1999 på henholdsvis 4,3 og 4,7 milliarder kroner. Også nedgangen på disse områdene er nært knyttet til ferdigstillelsen av Åsgard-feltet 1. oktober i fjor. For landvirksomhet skyldes nedgangen først og fremst at Åsgard Mottaksterminal er ferdig utbygd, mens nedgangen for rørtransport kan knyttes til ferdigstillelsen av Åsgard Transport.

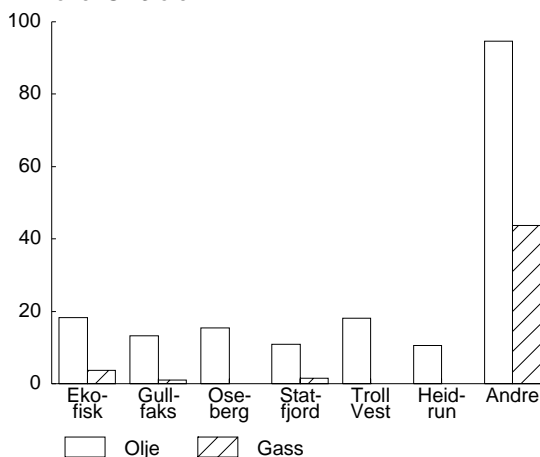
Anslag for 2001

De totale investeringer i olje- og gassvirksomheten inkludert rørtransport for 2001 ble i 4. kvartal 2000 anslått til 41,4 milliarder kroner, en nedgang på 11,2 milliarder kroner sammenlignet med anslaget for 2000. Enkelte selskaper hadde imidlertid ikke satt opp de endelige budsjettene for 2001 da undersøkelsen ble gjennomført, og har senere antydnet at det kan komme oppjusteringer. Vi ser derfor ikke bort fra at anslaget for 2001 kan bli høyere enn det vi presenterer her.

Leteinvesteringene i 2001 ble i 4. kvartal 2000 anslått til 5,5 milliarder kroner, omtrent samme nivå som anslaget for 2000 innhentet samme kvartal. Det er planlagt boring av 25 letebrønner i 2001 mens 24 ble boret i 2000. Størst forventninger er knyttet til Shells og BP Amocos boring i henholdsvis "Presidenten" og "Havsule". De ble tildelt i 16. konsesjonsrunde som ble gjennomført i fjor og begge ligger i nærheten av Ormen-Lange-funnet i Norskehavet. Videre er det knyttet stor interesse til boringen av Statoils 2 brønner i Barentshavet i 1. kvartal i år. Foreløpige resultater fra den første boringen viser funn av både olje og gass, men det er for tidlig å si noe om de utvinnbare reservene.

Olje- og gassproduksjon fra de største feltene i 2000

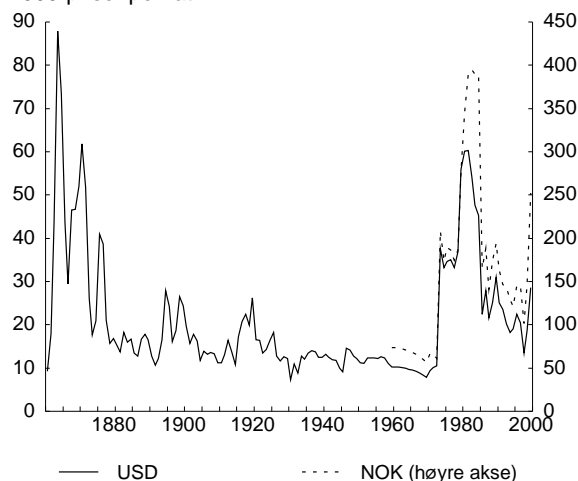
Millioner Sm³ o.e.

Kilde: Oljedirektoratet.

Realpris på råolje. 1861-2000

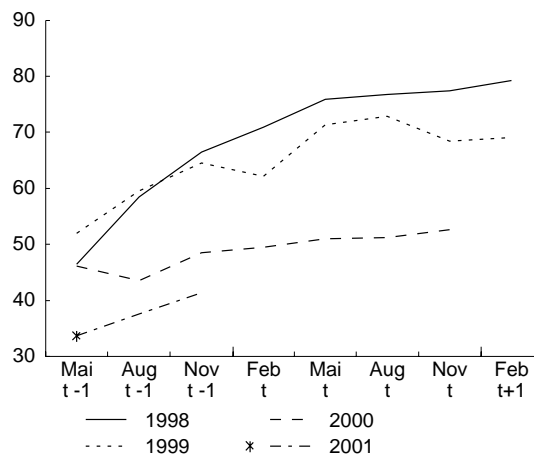
2000-priser per fat

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Årsanslag for påløpte investeringskostnader i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.

1998-2001. Mrd. kroner.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Anslag for petroleumsproduksjonen fra ulike institusjoner

På grunn av petroleumssektorens store betydning for norsk økonomi, og Norges ikke-neglisjerbare andel av verdenshandelen med råolje, knytter det seg stor interesse til anslag for fremtidig norsk produksjon. De siste årene har det imidlertid vært en klar tendens i retning av overvurdering av produksjonsanslagene i offentlige dokumenter. Dette har bidratt til at Norge både i 1999 og 2000 kunne oppfylle sine selvpålagte produksjonsbegrensninger uten særskilte tiltak, i det begrensningene har vært defisert i forhold til forventet produksjon.

Ved inngangen til 2000 hadde Norge produksjonsbegrensninger på 200 000 fat per dag. Med virkning fra 1. april ble produksjonsbegrensningen satt ned til 100 000 fat per dag, og med virkning fra 1. juli ble produksjonsbegrensningene opphevet.

I Nasjonalbudsjettet for 2001 anslås oljeproduksjonen i 2001 til å bli 212 millioner Sm³ o.e., mens den var anslått til 201 millioner Sm³ o.e. i 2000. Dette indikerer en økning i produksjonen på 5,5 prosent fra 2000 til 2001. Det endelige tallet for 2000 ble imidlertid på 193 millioner Sm³ o.e. For at anslaget i Nasjonalbudsjettet for 2001 skal nås, må produksjonen dermed øke med 9,7 prosent fra 2000 og være på gjennomsnittlig 3,65 millioner fat råolje (inkl. NGL og kondensat) per dag i 2001. Den høyeste månedsproduksjonen noensinne målt på norsk sokkel er på 3,52 millioner fat per dag. På bakgrunn av dette virker også Nasjonalbudsjettets anslag for 2001 noe høyt.

Oljedirektoratet (OD) anslår i sin prognose en oljeproduksjon (inkl. NGL og kondensat) på ca. 200 millioner Sm³ o.e., eller vel 3,46 millioner fat per dag i 2001. Dette skulle indikere en produksjonsøkning på 3,5 prosent fra 2000 til 2001. Anslagene i Nasjonalbudsjettet baserer seg delvis på tallene fra OD, slik at anslagene i Revidert Nasjonalbudsjett for 2001 antageligvis vil bli nedjustert i tråd med anslaget fra OD

I desember-utgaven av "Oil Market Report" anslår Det internasjonale energibyrået (IEA) at oljeproduksjonen (inkl. NGL og kondensat) fra norsk sokkel vil bli på 3,34 millioner fat per dag i 2001. Dette skulle indikere en årsproduksjon på ca. 194 millioner Sm³ o.e. I fjor anslo IEA at oljeproduksjonen ville bli på 193 millioner Sm³ o.e., og traff dermed perfekt med sin prognose.

Produksjon av råolje (inkl. NGL) i millioner Sm³ o.e. Anslag hentet fra nasjonalbudsjettet

År	1997	1998	1999	2000
Nasjonalbudsjettet 1997	194			208
Revidert Nasjonalbudsjett 1997	195	213		
Nasjonalbudsjettet 1998	193	219		235
Revidert Nasjonalbudsjett 1998		187	217	
Nasjonalbudsjettet 1999		183	205	
Revidert Nasjonalbudsjett 1999			184	218
Nasjonalbudsjettet 2000			184	213
Revidert Nasjonalbudsjett 2000			202	214
Nasjonalbudsjettet 2001			201	212
Endelige tall	187	179	179	193

Investeringene i feltutbygging i 2001 ble i 4. kvartal 2000 anslått til 15,5 milliarder kroner. Dette er 5,8 milliarder kroner lavere enn tilsvarende anslag for 2000. De nye prosjektene Grane, Ringhorn og Kvitebjørn ventes å bidra med de høyeste investeringene. Like før jul leverte Hydro en Plan for utbygging og drift (PUD) av Fram Vest. Planlagt produksjonsstart er høsten 2003, og investeringene er beregnet til 4,2 milliarder kroner.

Investeringene i felt i drift for 2001 er anslått til 18,9 milliarder kroner, en økning på 0,2 milliarder kroner sammenlignet med tilsvarende anslag for 2000 innhentet i 4. kvartal 1999. Anslaget er også en oppjustering på 3,4 milliarder kroner sammenlignet med anslaget innhentet i kvartalet før. En vedvarende høy oljepris kan gjøre det attraktivt for selskapene å gjennomføre tiltak som kan øke utvinningen på kort sikt. Investeringene i felt i drift kan derfor bli høyere enn anslaget som er gitt her.

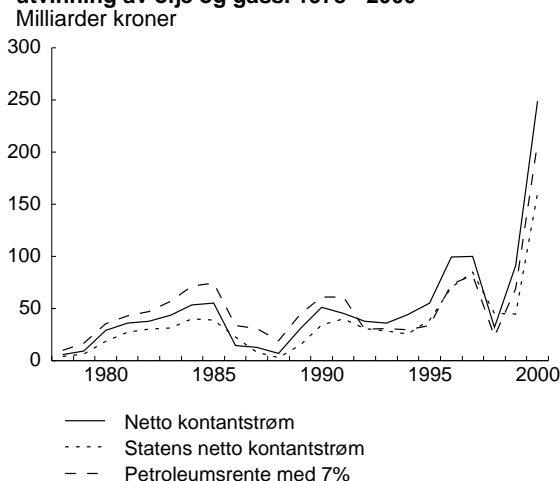
For landvirksomhet og rørtransport er investeringene anslått til henholdsvis 0,7 og 0,8 milliarder kroner i 2001. Sammenligner vi med tilsvarende anslag for 2000 viser investeringene i landvirksomhet en nedgang på 0,2 milliarder kroner, mens investeringer i rørtransport viser en økning på 0,3 milliarder kroner.

Petroleumsinntektene

Gjennomsnittsprisen for råolje (Brent Blend) steg fra 18,1 US dollar per fat i 1999 til 28,6 US dollar i 2000. Kursen på dollar gikk også opp, slik at prisøkningen i norske kroner var enda sterkere, fra vel 141 kroner i 1991 til vel 250 kroner i 2000, det vil si en prisøkning på 78 prosent. Sett i ett 150 års perspektiv er dagen råoljepris høy, selv om den har vært betydelig høyere i noen perioder. Hvis prisen sees i et perspektiv over den norske oljeepoken fra 1970 og fram til i dag så er prisen målt i dollar om lag på gjennomsnittet over denne perioden. Prisen målt i norske kroner er imidlertid 30 prosent over gjennomsnittet i denne perioden. Prisutviklingen i dollar og kroner har fulgt hverandre, men i perioder, som i 2000 har sammenfallet mellom høy dollarkurs og høy råoljepris vært spesiell. Bare i perioden 1980-1986 har oljeprisen målt i faste kroner og målt i forhold til prisen i dollar vært høyere enn nå.

Foreløpige anslag tyder på at produksjonen av olje og naturgass steg fra om lag 227 millioner Sm³ o.e. i 1999 til 240 millioner Sm³ o.e. i 2000, en økning på 5,7 prosent. *Bruttoproduksjonsverdien* i petroleumssektoren vokste med hele 78 prosent fra 190,8 milliarder kroner i 1999 til 340,7 milliarder kroner i 2000, som følge av den sterke prisstigningen først og fremst på olje gjennom året. Dette er det høyeste nivået noen gang på bruttoproduksjonsverdien. *Bruttoproduktet* økte fra 164,2 til 310,9 milliarder kroner, en oppgang på 89 prosent. For andre året på rad økte utvinning av råolje og naturgass sin andel av den totale norske

Petroleumsrente og kontantstrøm fra utvinning av olje og gass. 1978 - 2000

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

verdiskapingen (bruttonasjonalproduktet), fra 14 prosent i 1999 til 22 prosent i 2000. Sektorens andel av samlet eksport var 46 prosent, og andelen av samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital var 19 prosent.

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, definert som bruttoprodukt med fratrukk for lønnskostnader og løpende investeringer, gikk opp med hele 157 milliarder kroner, til 248,6 milliarder kroner fra 1999 til 2000, se figur. Bruttonasjonalproduktet bidro med en økning på 146,8 milliarder hovedsakelig på grunn av den kraftige prisoppgangen, men det var også en volumoppgang. Nedgang i investeringene økte netto kontantstrømmen med 10,3 milliarder kroner. Lønnskostnadene var tilnærmet uendret.

Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, er summen av skatteinntekter, inntekter fra statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utbytte fra Statoil, fratrukket statens andel av investeringene. Denne er i nasjonalbudsjettet for 2001 foreløpig anslått til om lag 160,2 milliarder kroner i 2000, en økning på 115,6 milliarder kroner fra 2000. Nesten 75 prosent av økningen i kontantstrømmen fra olje- og gassvirksomheten tilfalt dermed staten.

Petroleumsrenten er et uttrykk for meravkastningen i petroleumssektoren. Den er definert som driftsresultat i sektoren, korrigert for kapital slit og indirekte skatter fratrukket en beregnet normalavkastning på 4 prosent av investert kapital. Tidligere ble det benyttet et normalavkastning på 7 prosent. Petroleumsrenten definert på denne måten var 208,8 milliarder kroner i 2000, en økning på 140 milliarder fra 1999.

Petroleumsformuen er et uttrykk for nåverdien av den framtidige netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Det sier seg selv at anslag på petroleumsformuen er usikker da en både må anslå prisprofil, produksjonsprofil, produksjonsmengde og realrente for å kunne beregne denne. I nasjonalbudsjettet for 2001

Petroleumsinntekter og petroleumsrente¹, 1992-1998

	Petroleumsrente	Petroleumsrentens andel av bruttonasjonalprodukt
1992	30,3	3,9
1993	30,4	3,7
1994	29,5	3,4
1995	33,3	3,6
1996	73,2	7,2
1997	81,8	7,5
1998	23,2	2,1
1999	68,9	5,8
2000	208,8	14,9

¹ Ved beregning av renten er det benyttet en normalavkastning på 7 prosent. Kilde: Statistisk sentralbyrå.

har en anslått petroleumsformuen til 2050 milliarder kroner basert på en realrente på 4%. Av dette anslås statens andel til om lag 90%.

Permanentinntekten er definert som avkastningen av petroleumsformuen. Permanentinntekten er altså det vi kan bruke uten å tappe av formuen. Basert på 4% rente er denne 82 milliarder kroner.

Petroleumsfondet er her ikke regnet som en del av petroleumsformuen. Dette er en ren finansiell fordring på utlandet. En del av den tidligere realformuen er omplassert til en finansiell formue.

Industri og bergverk

Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet falt produksjonen i industri og bergverk med 1,9 prosent fra 1999 til 2000, målt i faste priser. Dette er en svak forbedring fra året før, da produksjonen falt med 2,3 prosent. Det er registrert sviktende produksjon for leveranser til både eksport- og hjemmemarkedet, men nedgangen i leveransene til hjemmemarkedet er sterkest. Produksjonsnedgangen var særlig stor i 2. kvartal i 2000, da aktiviteten falt med over 3 prosent sammenlignet med kvartalet før. I denne perioden var det spesielt hjemmelveransene som sviktet, mens eksportleveransene tok seg noe opp etter et dårlig 1. kvartal. I annet halvår 2000 har det vært tegn til bedring, og produksjonen var om lag uendret fra 3. til 4. kvartal. Tendensen i retning av en forsiktig bedring i industriens situasjon gjenfinnes i industriledernes vurdering av produksjonsutsiktene i egne bedrifter, slik den framgår av SSBs konjunkturbarometer for 4. kvartal 2000. Videre ser industrilederne positivt på utsiktene for 1. kvartal 2001, da de forventer vekst i etterspørsel og produksjon.

Sysselsettingen i industrien falt fra 1999 til 2000 for annet år på rad, og foreløpige tall viser en nedgang i antall sysselsatte på 2,6 prosent. Bruttonasjonalproduktet i industrien, som utgjør differansen mellom produksjon

Markedsutviklingen for varer fra industri og bergverkSesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode¹

	Mrd.kr ¹ 2000	Volum					Pris				
		2000	00.1	00.2	00.3	00.4	2000	00.1	00.2	00.3	00.4
Produksjon	495,1	-1,2	0,5	-3,3	-0,5	2,0	7,7	2,9	2,8	0,8	1,8
Eksport ²	203,4	-0,6	-6,3	0,5	3,9	1,0	12,7	5,3	4,5	0,6	3,0
Hjemmeleveranser	291,7	-1,6	5,1	-5,6	-3,3	2,7	4,5	1,5	1,5	0,8	1,0
Import	288,3	4,0	3,4	4,1	-3,9	-2,8	6,5	3,7	0,5	1,6	1,1
Innenlandsk anvendelse	580,0	1,1	4,3	-0,9	-3,6	-0,1	5,5	2,6	1,0	1,2	1,1
Lagerendringer	19,1	38,4	-9,0	21,9	-54,0	54,9	-0,6	5,8	-1,6	3,7	-37,3
Innenlandsk etterspørsel	561,0	0,1	4,9	-1,7	-1,2	-1,4	5,7	2,5	1,1	1,2	2,4

¹ Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.² Inneholder reeksport.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Industri og bergverksdrift. Produksjon og faktoretterspørsel

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode

	Mrd.kr ¹ 2000	Volum					Pris				
		2000	00.1	00.2	00.3	00.4	2000	00.1	00.2	00.3	00.4
Produksjon	454,9	-1,9	0,3	-3,1	0,0	0,9	7,0	3,0	1,8	0,8	1,8
Produktinnsats	325,7	-1,8	-0,3	-2,8	0,4	1,1	8,2	3,2	0,7	2,1	3,1
Bruttoprodukt	129,2	-2,1	1,6	-3,7	-0,8	0,4	3,9	2,4	4,4	-2,3	-1,4
Bruttoinvesteringer i alt	14,9	-5,9	-3,1	12,4	-17,2	-13,1	4,0	0,9	0,1	2,4	2,1
Bruttoinvesteringer i bygg og anlegg	3,5	-14,9	-2,5	-9,8	7,6	-34,8	6,7	2,7	2,5	-1,4	8,1
Bruttoinvesteringer i maskiner	11,7	-1,4	-1,9	19,0	-22,5	-7,3	3,6	0,3	0,1	2,9	1,1
Sysselsetting ²	306,9	-2,6									

¹ Nivå tall i løpende priser.² Lønnstakere og selvstendige, 1000 personer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

og vareinnsats, falt med 2,1 prosent i fjor etter en nedgang på 3,4 prosent året før. For 2000 sett under ett utgjorde industri- og bergverksproduksjonen om lag 25 prosent av samlet produksjon i Fastlands- Norge, mens næringen hadde en sysselsettingsandel på 15 prosent, målt ved utførte timeverk.

Målt i faste priser, sank bruttoinvesteringene i industri og bergverk med nærmere seks prosent fra 1999 til 2000, etter en nedgang på over 20 prosent året før. Med dette er investeringene i industrien kommet ned på et historisk sett normalt nivå, etter å ha ligget svært høyt gjennom perioden 1996-1998. Målt i løpende priser utgjorde bruttoinvesteringene i industri og bergverk om lag 7 prosent av fastlandsinvesteringene, og beløp seg til nærmere 15 milliarder kroner. Av dette var knapt 3/4 investeringer i maskiner og transportmidler, mens drøyt 1/4 var investeringer i bygninger og anlegg. Den kvartalsvise investeringsstatistikken fra 4. kvartal 2000 antyder en svak økning i investeringsaktiviteten inneværende år. Økningen forventes hovedsakelig å komme innenfor metallindustri, metallvarerindustri og transportmiddelindustri. I metallindustrien påbegynnes flere større prosjekter i 2001, som forventes ferdigstilt i i 2003.

Produksjons- og markedsforhold

Målt i faste priser falt produksjonen av *industri- og bergverksprodukter* med 1,2 prosent fra 1999 til 2000. Industriens leveranser til hjemmemarkedet sank med 1,6 prosent, mens eksportleveransene viste en mer beskjeden nedgang på 0,6 prosent. Eksportleveransene falt imidlertid kraftig 1. kvartal 2000 i forhold til kvartalet før. Deretter tok leveransene til utlandet seg noe opp utover året. 3. kvartal 2000 fremstår som spesielt positivt med en økning på nærmere 4 prosent fra 2. kvartal. For hjemmeleveransene var det særlige utviklingen i 2. og 3. kvartal som trakk ned.

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte importen av industriprodukter med fire prosent fra 1999 til 2000. Importveksten var særlig høy i første halvdel av 2000, men falt ned på et noe lavere nivå de to siste kvartalene av året. Innenlandsk etterspørsel var noe høyere i 2000 enn i 1999, med en topp i 1. kvartal.

Næringsmiddelindustrien har i flere år opplevde fallende produksjon. Også i 2000 sank produksjonen, men nedgangen var mer beskjeden enn tidligere. Produksjonen av kjøtt, kjøttvarer og meieriprodukter hadde en moderat, men positiv utvikling i siste halv-

del av 1999. Oppgangen stoppet imidlertid opp tidlig i 2000. Prisene på kjøtt, kjøttvarer og meierivarer var i gjennomsnitt 1,5 prosent lavere i 2000 enn i 1999. Produksjonen av fisk og fiskevarer økte svakt fra 1999 til 2000, og hele oppgangen kom i 1. kvartal. Ifølge aktører i markedet var det særlig produksjonen av bearbeidet fisk som falt. Det er liten tilgang på råstoff, noe som til dels skyldes kutt i fiskekvotene. Hjemmelleveransene har hatt et lignende forløp som produksjonsutviklingen, mens leveransene til utlandet har økt. Fiskeeksportørene har hatt en gunstig prisutvikling på sine produkter. I gjennomsnitt gikk prisene opp med nærmere 4 prosent fra 1999 til 2000.

Produksjonen av verkstedsprodukter begynte å falle i 1999 etter flere år med meget høy aktivitet. Nedgangen fortsatte i 2000 som følge av et kraftig fall i leveransene til hjemmemarkedet i 2. kvartal. Eksporten av verkstedsprodukter økte imidlertid ytterligere i 2000, mens importen utviklet seg svakt.

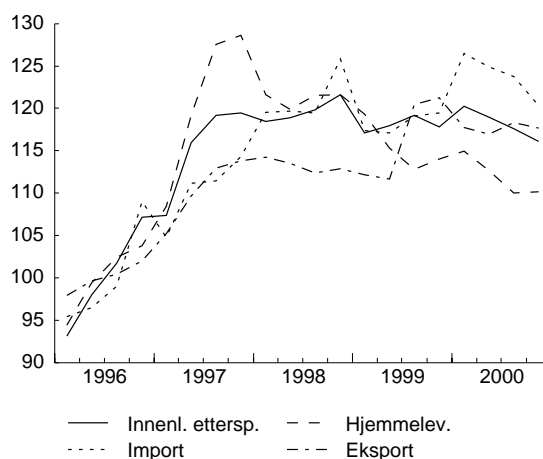
Skipsverftene hadde et kraftig fall i aktiviteten i 1999, og næringen opplevde et ytterligere fall i byggeaktiviteten av nye skip i 2000. Byggingen av borerigger og moduler til oljeplattformer falt nærmere sju prosent fra 1999 til 2000, målt i faste kroner. Etter en svak økning falt aktiviteten kraftig i 2. og 3. kvartal, men steg opp til et høyere nivå i 4. kvartal. Ifølge SSBs kvartalsvise ordrestatistikk for industrien bedret utsiktene for oljeplattformindustrien seg noe gjennom 2000, og produksjonen ser nå ut til å ha gått litt opp på slutten av året.

Produksjonen av metaller falt med 0,4 prosent fra 1999 til 2000, målt i faste priser, etter en økning på nærmere 3 prosent året før. På grunn av økende priser har verdien av produksjonen økt betydelig. Prisene var i gjennomsnitt nærmere 17 prosent høyere i 2000 enn året før. Også kjemiske råvarer hadde en svak nedgang i produksjonen fra 1999 til 2000, og betydelig oppgang i prisene. Viktige produsenter av kjemiske råvarer har fått utvidet kapasitet i løpet av siste halvdel av 2000, noe som vil gi høy produksjon i tiden fremover.

Investeringer

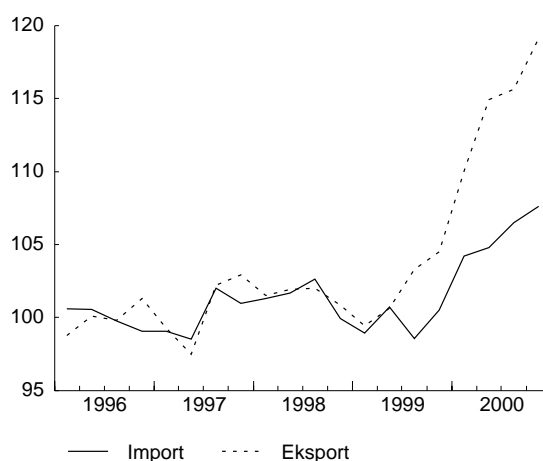
Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap viser en nedgang i bruttoinvesteringene innenfor industri og bergverk på 7,1 prosent fra 1999 til 2000, målt i faste priser. Med unntak av for 2. kvartal, falt investeringene gjennom hele året. I løpende priser utgjorde investeringene om lag 15 milliarder kroner i 2000. I første rekke var det lavere investeringer innenfor forlag og grafisk industri, treforedling og verkstedsindustrien som trakk ned, men også oljeraffinering og bygging av skip og oljeplattformer bidro. I motsatt retning trakk utviklingen innenfor bergverk, nærings- og nytelsesindustrien og metallindustrien.

Volumutviklingen for industriprodukter
Sesongjustert og glattet. 1996=100

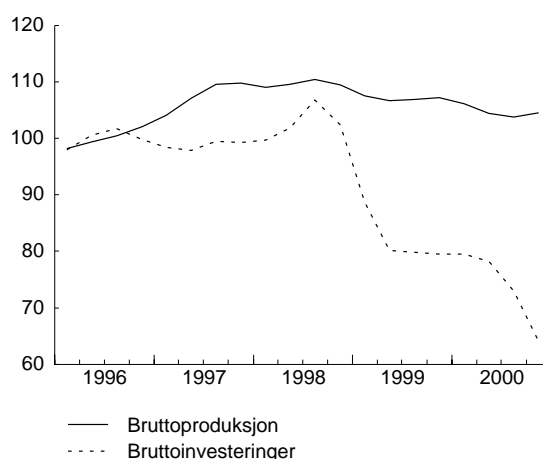
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Prisutviklingen for industriprodukter
Sesongjustert. 1996=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

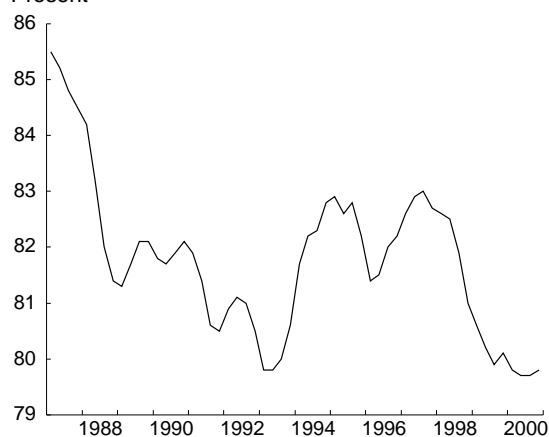
Produksjon og investering i industrien
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 1996=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Industriens gjennomsnittlige kapasitetsutnyttning ved utgangen av kvartalet

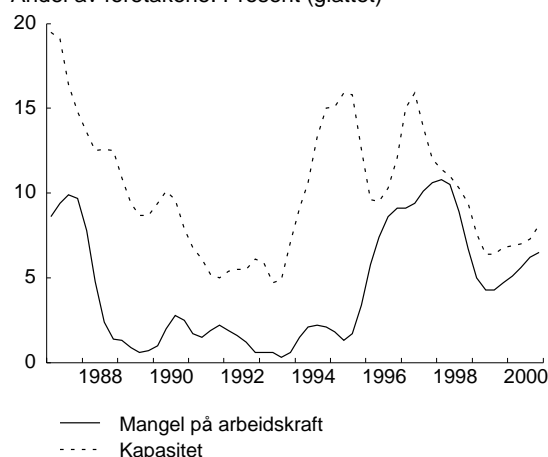
Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Faktorer som begrenser produksjonen for industrien i inneværende kvartal

Andel av foretakene. Prosent (glattet)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Faktorer som begrenser produksjonen for industrien i inneværende kvartal

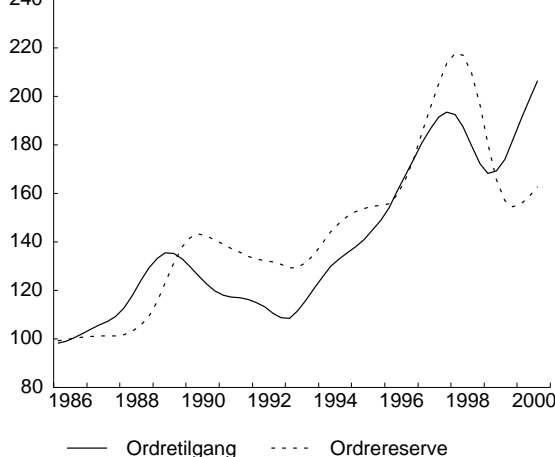
Andel av foretakene. Prosent (glattet)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Ordretilgang og ordreservert i industri i alt

Verdindeks. Trend. 1986=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sysselsetting

Ifølge foreløpige tall fra nasjonalregnskapet falt antall sysselsatte i industrien med 2,6 prosent fra 1999 til 2000, mot en nedgang på 2,7 prosent året før. Sysselsettingen innenfor bergverk var tilnærmet konstant fra 1999 til 2000. Med unntak av treforedling og produksjon av kjemiske råvarer sank antall ansatte i alle industrinæringene. Sysselsettingen innenfor skipsverftsindustrien og ved verft som bygger oljeplattformformet falt med nærmere 10 prosent fra 1999 til 2000. Også oljeraffinering har hatt en sterk prosentvis nedgang med en reduksjon i antall sysselsatte på vel 8 prosent fra 1999 til 2000.

Konjunktursituasjonen og industriens framtidsvurderinger

Konjunkturbarometeret for 4. kvartal 2000 gir et inntrykk av hvordan norske industriledere vurderer utsiktene for egen virksomhet. I første rekke vurderes utsiktene på kort sikt, dvs for 1. kvartal 2001, men barome-

teret reflekterer også i en viss grad oppfatninger om utviklingen på lengre sikt.

Industrilederne karakteriserer utviklingen for 4. kvartal som god, men det er til dels store bransjevise forskjeller. Enkelte industriledere har pekt på at den varslede konjunkturavgiften rettet mot byggesektoren, vil påvirke etterspørselen negativt. Da avgiften nå er trukket tilbake, kan forventningsindikatorer for enkelte sektorer undervurdere den faktiske situasjonen. Bortfallet av verftsstøtten med virkning fra og med 1. januar 2001 har for enkelte verkstedsektorer ført til en noe sterkere vekst i ordretilgangen i siste halvår 2000 enn ellers. Det ventes at ordretilgangen i 2001 blir lavere enn for 2000. Produksjonsutviklingen ventes på kort sikt å bli lite berørt av dette.

Indikatoren som sammenfatter industriledernes generelle vurdering av utsiktene for kommende kvartal viser en klar vekst gjennom 2000. Tendensen videre-

føres for 1. kvartal 2001 med forventet vekst i både etterspørsel og produksjon og stabil ordretilgang.

Industribransjer som produserer innsatsvarer har i 2000 hatt en god utvikling med relativt sterk vekst i produksjonen. Kapasitetsutnyttningen for disse bransjene har ligget på vel 80 prosent gjennom 2000, omtrent uforandret i forhold til 1999. Flere store investeringsprosjekter vil komme til å øke kapasiteten betraktelig i de kommende årene, særlig innenfor metallindustri. Ordretilgangen viser en positiv utvikling. Det har også vært en klar forbedring i eksportprisene.

Industribransjer som produserer investeringsvarer (metaller, maskinvarer, plattformer, skipsverft mv.), har imidlertid hatt en svakere produksjonsutvikling. Aktivitetsnivået er klart lavere enn i 1997 og 1998. Ordretilgangen fra hjemmemarkedet har imidlertid økt. Dette har delvis sammenheng med bortfall av subsidier på 9 prosent for nybygging av skip fra og med 1. januar 2001. Den samlede ordrebeholdningen for bransjene vurderes nå som høy.

For industribransjer som produserer konsumvarer, var produksjonen om lag uendret fra 3. til 4. kvartal. Kapasitetsutnyttningen for disse bransjene var i 2000 omtrent uendret i forhold til 1999 og ligger nå på om lag 77 prosent.

I 4. kvartal 2000 pekte 64 prosent av industrilederne på lav etterspørsel og/eller høy konkurranse som den viktigste begrensende faktoren i produksjonen. Dette er imidlertid lavere enn hva som ble rapportert på samme tidspunkt i fjor. 7 prosent mener at mangel på arbeidskraft er en begrensende faktor. Dette er det høyeste nivået siden 4. kvartal 1998 og antyder at det kan være tiltakende geografiske og næringsmessige ubalanser i arbeidsmarkedet. Maskin- og anleggskapasiteten vurderes som en begrensning av 8 prosent av industrilederne. Industrilederne vurderer de samme faktorer som de viktigste begrensningene også for første kvartal i år. Det er til dels store bransjevise forskjeller når det gjelder flaskehals i produksjonen. For tradisjonell eksportrettet industri (treforedling, kjemisk industri og metallindustrien), er det kapasitetsvansker som trekkes frem som den største begrensende faktor. Særlig lederne i metallindustrien peker på slike forhold.

Industriens markedsandeler

Norske produsenters markedsandeler er forholdet mellom deres leveranser og samlet omsetning i markedet. For eksportvarer beregnes en indeks som viser utviklingen i markedsandelen for de enkelte varegrupper. Dette gjøres ved å sammenholde volumveksten i den norske eksporten av den aktuelle varen, med et veid gjennomsnitt av volumveksten til importen hos våre handelspartnere. En tar for seg relativt grove varegrupper, slik at eksportmarkedsandelene gjenspeiler utviklingen i norsk eksport i forhold til importen av

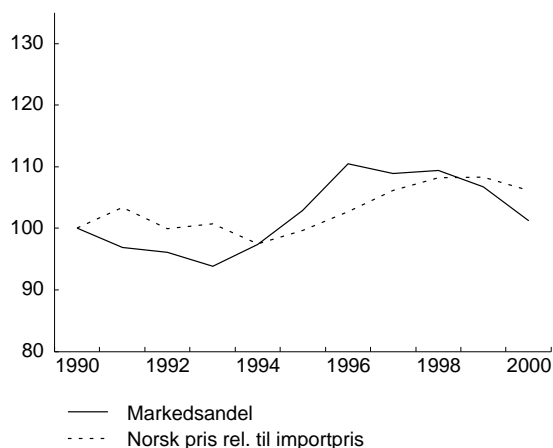
både produkter som ligger svært nær de norske (nære substitutter) og produkter som avviker betydelig og tilhører andre varegrupper. Utviklingen i eksportmarkedsindikatoren vil derfor bli påvirket av hvordan etterspørselen etter varespekteret til de norske produsentene utvikler seg relativt til gjennomsnittet for varegruppen, i tillegg til av deres konkurransedyktighet vis-à-vis utenlandske produsenter av lignende produkter. Hjemmemarkedsandelene for de enkelte varegrupper beregnes som forholdet mellom leveranser fra innenlandske produsenter og samlet innenlandsk anvendelse, begge deler regnet i volum.

Generelt påvirkes markedsandeler av mange faktorer, slik som prisutviklingen på norske varer i forhold til konkurrerende utenlandsproduserte varer, varenes kvalitet, produktspesialisering, markedsføring og eventuelle kapasitetsskranke og lønnsomhet i produksjonen. Den isolerte effekten på markedsandelen av en økning i prisen på norske produkter i forhold til prisen på utenlandske produkter er negativ, fordi prisendringen vrir etterspørselen vekk fra de norske produktene og over mot de utenlandske. For varer der prisen i stor grad er diktert av prisene på verdensmarkedet, vil en økning i eksportprisen i forhold til produksjonskostnadene isolert sett øke lønnsomheten. Det vil virke positivt på eksporten og dermed også på markedsandelen.

Eksportmarkedsandelen for *verkstedprodukter* gikk ned fra 1990 til 1993 og økte deretter kraftig i tre år. Etter 1996 har markedsandelen gjennomgående falt litt, og forholdsvis markert i 2000. Utviklingen i de norske eksportprisene relativt til prisene på konkurrerende utenlandske produkter kan bare i noen grad forklare denne utviklingen. Andre faktorer må dermed også ha spilt en rolle. Under lavkonjunkturen i Norge på slutten av 1980-tallet utnyttet norske produsenter en gunstigere konjunktursituasjon ute til i større grad å orientere seg mot utlandet og opparbeide seg kunnskap om eksportmarkedene. Dette har trolig vært en viktig faktor bak den eksportlede veksten i produksjonen av verkstedprodukter fra 1994 til 1996. I 2000 ble om lag 55 prosent av innenlandsk produksjon av verkstedprodukter eksportert, mot 40 prosent 10 år tidligere. Det er rimelig å anta at denne vridningen fra hjemmemarkedet til eksportmarkedet, samtidig med at etterspørselen innenlands i økende grad dekkes ved import, reflekterer økt internasjonal spesialisering i produksjonen av verkstedprodukter. Reglene i EØS- og WTO- (Verdens handelsorganisasjon) avtalene trådte i kraft i 1994/95 og kan ha stimulert den internasjonale spesialiseringen via lettere markedsadgang. En negativ trend for hjemmemarkedsandelen er imidlertid også et resultat av at prisen på innenlandsproduserte varer har steget sterkere enn prisen på importerte varer.

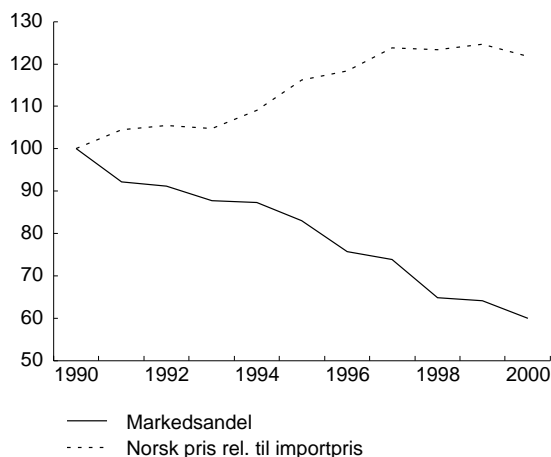
Industrielle råvarer omfatter metaller, treforedlingsprodukter og kjemiske råvarer. Fram til 1992 utviklet

Markedsandel og relativ pris for norsk eksport
 Verkstedprodukter. 1990=100

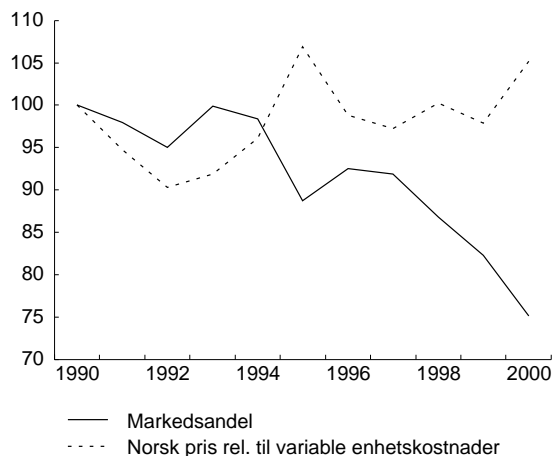
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markedsandel og relativ pris for hjemmelieferanser
 Verkstedprodukter. 1990=100

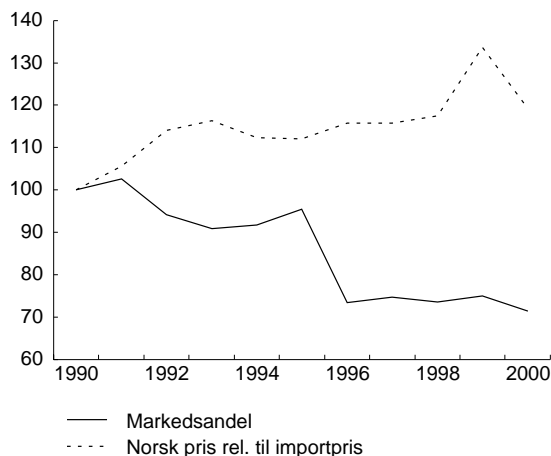
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markedsandel og pris-kostnadsforhold for norsk eksport
 Industrielle råvarer. 1990=100

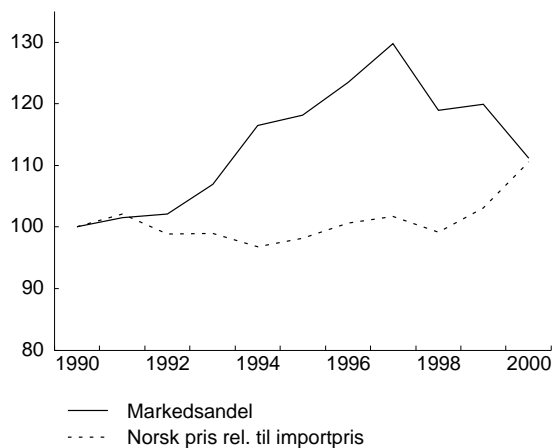
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markedsandel og relativ pris for hjemmelieferanser
 Industrielle råvarer. 1990=100

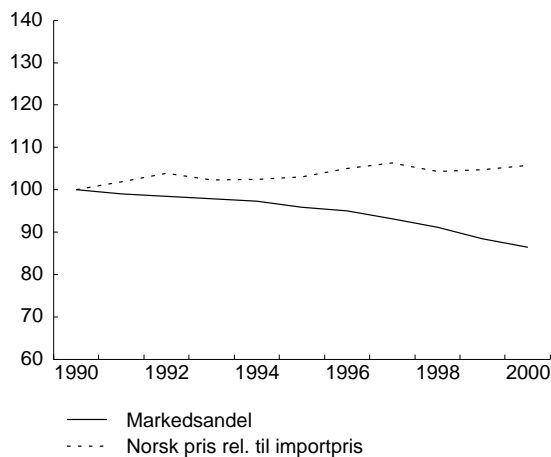
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markedsandel og relativ pris for norsk eksport
 Andre varer fra industri og bergverk. 1990=100

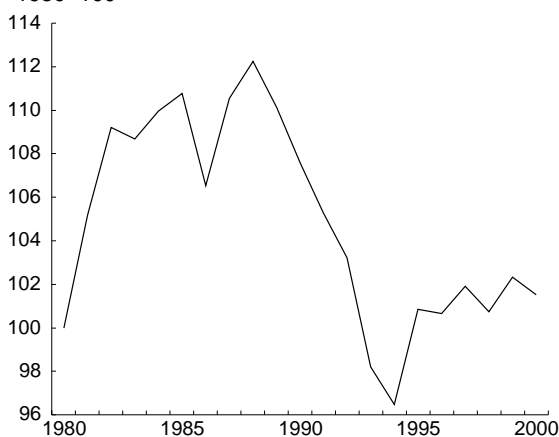
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Markedsandel og relativ pris for hjemmelieferanser
 Andre varer fra industri og bergverk. 1990=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Timelønnskostnader i norsk industri i forhold til handelspartnerne i NOK
1980=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå, TBU for inntektsoppgjørene og OECD.

deres eksportmarkedsandeler seg svakt, blant annet som følge av økt eksport av slike varer fra Øst-Europa og det tidligere Sovjetunionen. Dette tilbudsskiftet i markedet førte også til et fall i prisene på viktige norske eksportvarer, og lønnsomheten i norsk industri ble dårligere fordi kostnadene ikke falt tilsvarende. Utover på 1990-tallet økte lønnsomheten igjen, i hovedsak som følge av en mer gunstig prisutvikling på eksportmarkedet. Et internasjonalt samarbeid om å begrense produksjonen av aluminium fra begynnelsen av 1994 hadde særlig betydning for denne delen av eksportindustrien. Markedsandelen for denne varegruppen har stort sett falt på 1990-tallet og var i fjor om lag 20 prosent lavere enn i 1990. Hjemmemarkedsandelen for industrielle råvarer avtok med om lag 30 prosent fra 1990 til 1996. Mens nedgangen i begynnelsen av perioden i stor grad ser ut til å kunne føres tilbake til at hjemmeprisene økte mer enn prisene på konkurrerende importvarer, er dette ikke tilfellet for den markerte nedgangen fra 1995 til 1996. Hjemmemarkedsandelen har holdt seg om lag på samme nivå i de fem siste årene. I 1999 økte norske priser markert mer enn importprisene, men utviklingen ble reversert i 2000.

En klart stigende trend i eksportmarkedsandelen for *andre varer fra industri og bergverk* siden 1990 fikk et markert vendepunkt i 1998, med et kraftig fall. Fra 1999 til 2000 falt eksportmarkedsandelen ytterligere, men var fremdeles klart over nivået i de første årene på 1990-tallet. I de to siste årene har norske eksportpriser steget klart mer enn konkurranseprisene. Også for disse varene er det vanskelig å se at utviklingen i markedsandelen på 1990-tallet i stor grad kan tilskrives utviklingen i forholdet mellom de norske eksportprisene og prisene på konkurrerende utenlandske produkter. Den positive utviklingen i markedsandelen, særlig tidlig i perioden, kan derimot delvis forklares ved at svak innenlandsk etterspørsel mot slutten av 1980-tallet førte til at produksjonen i økende grad ble rettet mot det internasjonale markedet. Hjemmemar-

kedsandelen har avtatt siden 1990, men ikke like kraftig som for de to andre varegruppene. Også her har prisene på norske varer periodevis økt noe mer enn prisene på importerte varer.

Utviklingen i produksjonskostnader og lønnsomhet i norsk industri avhenger av mange faktorer. Lønnskostnadene er en viktig faktor det ofte blir fokusert på i denne sammenheng. Nasjonale forhold ved lønnsfastsettelsen gjør at utviklingen i disse kan avvike til dels betydelig mellom land. Betydningen av denne kostnadskomponenten varierer mellom næringer. For den arbeidsintensive delen av norsk industri, hvis produksjon i hovedsak er gruppert i *Andre varer fra industri og bergverk*, betyr utviklingen i lønnskostnader relativt mye. En sammenligning av utviklingen i *lønnskostnader per timeverk* i norsk industri og i industrien hos våre viktigste handelspartnere målt i felles valuta, viser en sterkere vekst hos våre handelspartnere enn i Norge fram til 1994. Fra 1994 til 1995 bidro en styrking av kronekursen til en markert sterkere vekst i norske timelønnskostnader enn utenlandske når en måler i felles valuta. I de påfølgende fem årene har de relative timelønnskostnadene holdt seg om lag uendret. En svekkelse av kronen har i perioden motvirket at timelønnskostnadene økte noe mer i Norge enn i utlandet målt i nasjonal valuta. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at norske timelønnskostnader i industrien økte med 5,4 prosent i 2000, mens veksten hos handelspartnerne kan anslås til 3,7 prosent. Med en svekkelse av valutakursen med 2,5 prosent, ble de relative timelønnskostnadene målt i felles valuta likevel redusert med 0,8 prosent fra 1999 til 2000 og var da om lag 6 prosent lavere enn i 1990. For de delene av norsk industri som importerer en betydelig del av produktinnsatsen, som produsentene av Industrielle råvarer, vil imidlertid en svekket kronekurs isolert sett føre til økte kostnader. På den annen side er dette også sektorer som i stor grad selger sine varer i utenlandsk valuta og derved oppnår høyere priser målt i norske kroner når kronekursen svekkes.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte produksjonen i bygge- og anleggsvirksomheten med 1,1 prosent fra 1999 til 2000, målt i faste priser. Prisene på næringens produkter økte i gjennomsnitt med 5,1 prosent i samme periode. Bygge- og anleggsinvesteringene har svingt gjennom året, men i gjennomsnitt vist en vekst på 2,0 prosent fra 1999. Årsaken til veksten er den kraftige økningen i boliginvesteringene, mens utviklingen i bygge- og anleggsinvesteringene innen kraftforsyning bidro negativt. For offentlig forvaltning og Fastlands-Norge for øvrig var det liten endring i disse investeringene fra 1999 til 2000.

Det kvartalsvise sysselsettingsregnskapet viser at antall sysselsatte lønnsstakere og selvstendige i bygge- og anleggsvirksomheten økte med 1,5 prosent fra 1999 til 2000, etter om lag nullvekst året før. Foreløpige

Bygge- og anleggsvirksomhet. Markedsutvikling og produksjon

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående periode

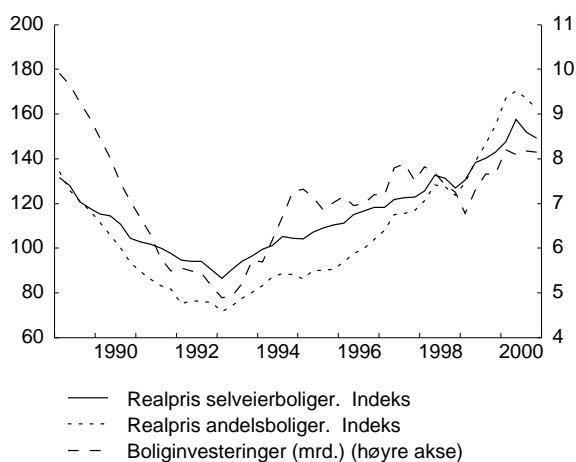
	Mrd.kr ¹ 2000	Volum					Pris				
		2000	00.1	00.2	00.3	00.4	2000	00.1	00.2	00.3	00.4
Bygge- og anleggsvirksomhet totalt	111,0	2,0	0,1	0,2	-0,6	-2,2	5,0	1,1	1,8	1,1	1,4
Boliger	37,0	10,7	7,1	-1,4	1,0	-0,2	5,0	1,4	1,7	1,1	1,1
Offentlig forvaltning	31,2	-0,5	0,7	-1,3	-1,9	-0,1	5,0	1,0	2,1	0,9	1,4
Kraftforsyning	1,5	-7,0	-8,0	0,9	-4,7	17,5	5,3	1,4	1,6	1,0	1,3
Fastlands-Norge ellers	40,4	0,8	-3,4	-1,7	3,8	-3,5	5,0	1,1	2,3	0,6	1,7
Bruttoproduksjon	143,1	1,1	4,1	-4,1	1,0	-0,1	5,1	1,1	1,8	1,1	1,4
Produktinnsats	91,4	1,1	4,1	-4,2	1,1	-0,1	4,5	1,8	1,0	1,1	0,8
Bruttoprodukt	51,7	1,1	4,2	-4,0	0,9	-0,2	6,1	-0,3	3,2	1,1	2,5
Syssetting ²	125,0	1,5									

¹ Nivå tall i løpende priser.² 1 000 personer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttoprodukt i bygge- og anleggsvirksomhet
Sesongjustert. 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

To bruktboligprisindikatorer og investeringene i bolig (sesongjustert). 1989-2000

Kilder: NEF/ECON, NBBL og Statistisk sentralbyrå.

nasjonalregnskapstall tyder på at denne veksten var konsentrert mot slutten av året. I 4. kvartal lå sysselsettingen således 3,5 prosent over nivået ett år tidligere, mens den i 1. kvartal i fjor lå 1,2 prosent under 1. kvartal 1999. Arbeidsdirektoratets tall viser at det var i underkant av 4000 ledige bygg- og anleggsarbeidere i fjor, om lag som i 1999.

Prisene på selveierboliger steg med over 17 prosent fra 2. kvartal 1999 til 2. kvartal 2000, ifølge Statistisk sentralbyrås prisstatistikk for brukte boliger. Prisene steg mest i Oslo, Akerhus, Stavanger, Bergen og Trondheim med mellom 21 og 24 prosent. I resten av landet steg prisene med nær 14 prosent. Ifølge tall fra Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF)/ECON økte prisene på boliger omsatt gjennom eiendomsmeglere med om lag 14 prosent for året sett under ett. Prisstatistikk fra OBOS viser en prisvekst på borettslagsboliger i Oslo på vel 18 prosent fra 1999 til 2000, mens Norske Boligbyggelags Landsforbund anslår prisveksten for borettslagsleiligheter til opp mot 21 prosent på landsbasis.

I 2. kvartal 2000 hadde prisene på bruktboliger mer enn doblet seg siden bunn-nivået vinteren 1993, ifølge Statistisk sentralbyrås prisindeks. Prisøkningen har vært sterkest på blokkleiligheter med godt over 160 prosent. Prisen på småhus har i perioden vokst med drøyt 120 prosent, mens prisveksten på eneboliger har vært noe lavere med drøyt 90 prosent.

Regnet som gjennomsnitt over årets tre første kvartaler lå prisene på nye eneboliger om lag 8,3 prosent høyere i 2000 enn i 1999. For året under ett økte byggekostnadsindeksen for eneboliger av tre med 3,9 prosent, og lønn per normalårsverk i bygge- og anleggsvirksomheten med 4,4 prosent.

Dagens Næringslivs eiendomsindeks for kontorlokaler viser at avhengig av segment, økte leieprisene i Oslo med mellom 0 og 8 prosent fra juni 1999 til juni 2000. I de øvrige storbyene utmerket Trondheim og Bergen seg med leieprisvekst på henholdsvis 11 og 5 prosent, mens Stavanger, Kristiansand og Tromsø hadde nullvekst.

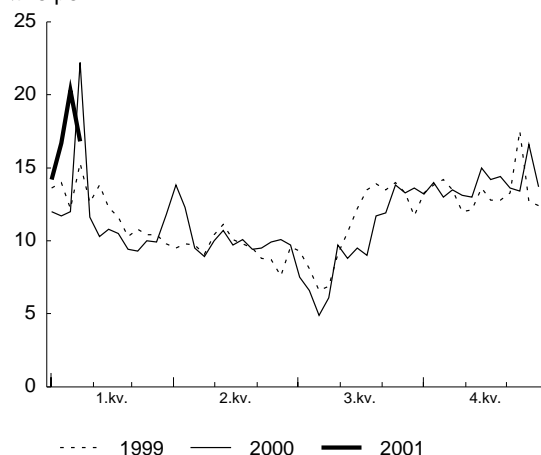
Elektrisitetsforsyning

2000 var preget av uvanlig stort tilsig til vannmagasinene og høy kraftproduksjon. Produksjonen av elektrisk kraft på 143 TWh i fjor er hele 16,1 prosent høyere enn den forrige rekorden fra 1995. I et år med normal nedbør er produksjonskapasiteten om lag 114 TWh. I uke 1 i 2000 var fyllingsgraden i alle landets vannmagasiner 78,8 prosent av total magasinkapasitet, mens den i uke 52 var 81,7 prosent. Det er henholdsvis 6,6 og 7,6 prosentpoeng mer enn medianen for disse ukene i perioden 1990-99. Mest uvanlig var situasjonen i området som består av Østlandet, Agderfylkene og deler av Rogaland. Her var fyllingsgraden i uke 1 og 52 henholdsvis 8,5 og 14,8 prosentpoeng høyere enn medianen for tilsvarende uker på nittitallet. Størst avvik fra normalen var det i slutten av mai i fjor. Da var fyllingsgraden knapt 58 prosent, mens medianen for denne uken på nittitallet var drøyt 34 prosent. Det er en differanse på nesten 24 prosent-

poeng. Også resten av landet hadde meget høy fyllingsgrad i denne perioden. Fyllingsgraden i vannmagasinene i området som består av mesteparten av Vestlandet var i gjennomsnitt 13 prosent høyere enn medianen på 1990-tallet, mens fyllingsgraden i Møre og Romsdal og nordover i landet i gjennomsnitt var 18 prosent høyere.

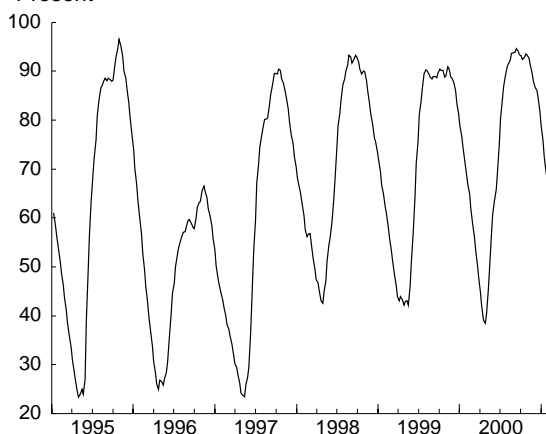
Produksjonsprofilen for kraftproduksjonen over året var i fjor litt annerledes enn tidligere. Økningen i kraftproduksjonen var særlig stor i 2. og 3. kvartal. 46 prosent av produksjonen av elektrisk kraft i fjor ble gjort i den perioden, mot drøyt 43 prosent på 1990-tallet. Dette må ses i sammenheng med den høye fyllingsgraden i vannmagasinene i den perioden. Mye av kraftproduksjonen ble i fjor eksportert. Nettoeksporten i 2000 var 19,1 TWh, hvorav nettoeksporten i 2. og 3. kvartal utgjorde 12,5 TWh. Den høye nettoeksporten i 2000, som er en økning på 17,3 TWh fra året før, står i sterk kontrast til årene 1996 til 1998, da vi var nettoimportør av kraft.

Spotmarkedspris på elektrisk kraft, uketall
Uke 1 1999 - uke 4 2001
Øre per KWh

Kilde: Statnett Marked AS.

Vannmagasinenes fyllingsgrad, uketall
Uke 2 1995 - uke 5 2001
Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kraftbalansen januar-desember. TWh

	1998	1999 ¹	2000 ¹
Kraftproduksjon	117,0	122,7	143,0
+ Import	8,0	6,5	1,5
- Eksport	4,4	8,3	20,6
- Pumpekraftforbruk	0,8	0,6	0,9
- Nett-tap ²	9,8	10,1	10,3
Netto innenlands forbruk	110,0	110,1	112,7
- Tilfeldig kraft	5,3	4,7	5,6
- Kraftintensiv industri	32,1	31,5	33,4
- Alminnelig forsyning	72,6	73,9	73,8
(temperaturkorrigert)	(73,4)	(76,2)	(77,9)

¹ Foreløpige tall.

² Inklusive forbruk i kraftstasjonene.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges vassdrags- og energidirektorat.

Priser på elektrisk kraft til husholdninger, landsgjennomsnitt. Øre/kWh¹

	Totalpris	Kraftpris ²	Nettleie ³
1. kvartal 1999	48,5	25,3	23,2
2. kvartal 1999	44,1	20,9	23,1
3. kvartal 1999	41,7	18,5	23,2
4. kvartal 1999	47,9	24,7	23,2
1. kvartal 2000	51,0	27,6	23,3
2. kvartal 2000	45,3	22,0	23,3
3. kvartal 2000	44,2	20,9	23,3
4. kvartal 2000	49,4	26,1	23,3

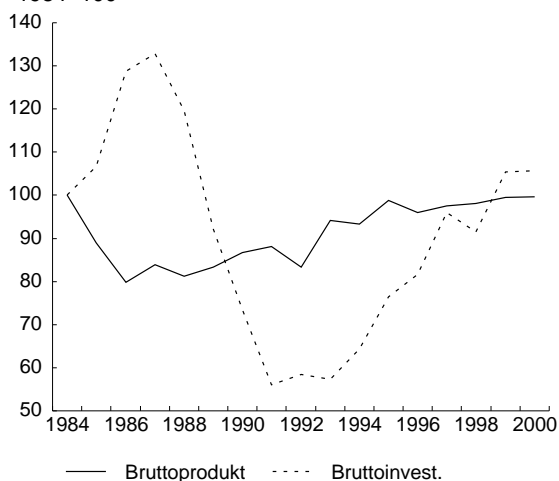
¹ Fastleddet er inkludert og er omregnet til øre/kWh for et forbruk på 20 000 kWh i året.

² MVA og elavgift inkludert. MVA var 23 prosent begge år, mens elavgift var 5,94 øre/kWh i 1999 og 8,56 øre/kWh i 2000.

³ MVA inkludert.

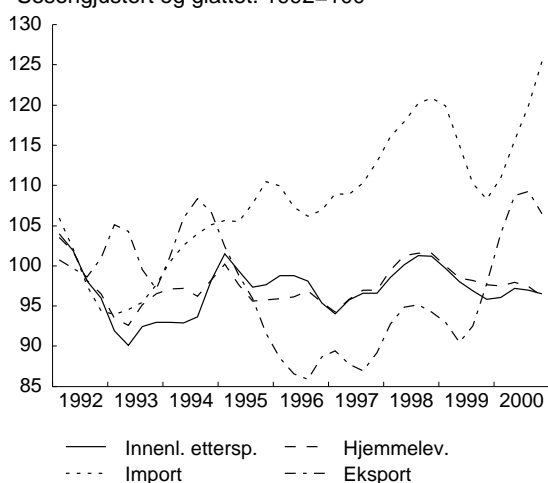
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges vassdrags- og energidirektorat.

Produksjon og investering i primærnæringene 1984=100

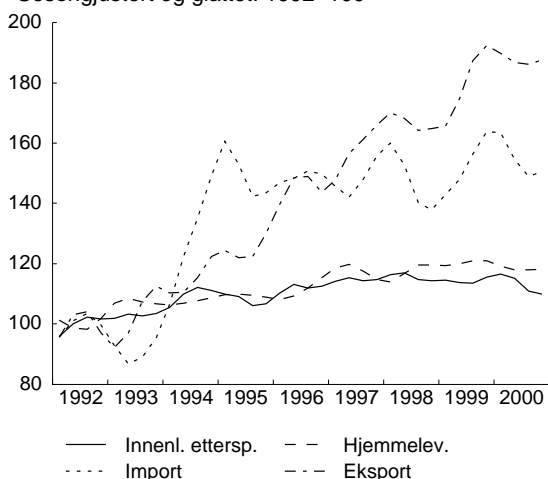
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Prisutviklingen for varer fra primærnæringene Sesongjustert og glattet. 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Volumutviklingen for varer fra primærnæringene Sesongjustert og glattet. 1992=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Netto innenlands forbruk av elektrisk kraft var i fjor 112,7 TWh. Det er en økning på 2,4 prosent fra året før. Forbruket av tilfeldig kraft til elektrokjeler økte fra 4,7 TWh i 1999 til 5,6 TWh i 2000. Netto kraftforbruk i alminnelig forsyning var 73,8 TWh, som er marginalt lavere enn i 1999, mens forbruket var stabilt fra 1998 til 1999. Tar man hensyn til at kraftforbruket påvirkes av temperaturen, var økningen i netto kraftforbruk i alminnelig forsyning 3,8 prosent i 1999 og 2,2 prosent i 2000.

Prisene på elektrisk kraft i engrosmarkedet har gått ned hvert år siden 1996, da prisene var spesielt høye som følge av lite nedbør og kaldt vær. I fjor var gjennomsnittlig pris for salg av engroskraft 10,7 øre/kWh, eksklusive avgifter. I 1999 var tilsvarende pris 12,3 øre/kWh mens den i 1998 var 12,8 øre/kWh. Lavere priser i engrosmarkedet har også ført til lavere priser i sluttbrukermarkedet, eksklusive avgifter. Høyere avgifter på forbruk av elektrisk kraft har imidlertid ført til at kraftprisene inklusive avgifter har økt de siste årene. Fra 1. kvartal 1999 til 1. kvartal 2000 steg kraftprisen med 9,2 prosent inklusive avgifter, mens den ble redusert med 2,6 prosent eksklusive avgifter. Kraftprisene har også store sesongmessige svingninger. Mens kraftprisen i 2. og 3. kvartal var relativt lav med henholdsvis 22 og 20,9 øre/kWh i gjennomsnitt, var den i 1. og 3. kvartal henholdsvis 27,6 og 26,1 øre/kWh, inklusive avgifter. Prisen for overføring av kraft, nettleien, er langt mer stabil gjennom året, og var også stabil fra 1999 til 2000. Dermed har totalprisen for kraft og nettleie inklusive avgifter økt det siste året. Fra 1. kvartal 1999 til 1. kvartal 2000 var økningen 5,1 prosent. Det utgjør om lag 500 kroner i økte utgifter for en gjennomsnittshusholdning som forbruker 20 000 kWh i året.

Primærnæringene

Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap viser en svak produksjonsnedgang i primærnæringene fra 1999 til 2000. Selv om produksjonen i oppdrettsnæringen fortsatt øker, var ikke dette tilstrekkelig til å veie opp for produksjonsnedgangen i de andre næringene, og da spesielt jordbruket.

Økte priser ga likevel en svak økning i primærnæringenes samlede produksjonsverdi. Dette forklares med til dels betydelig vekst i priser på produkter levert fra oppdrettsnæringen. Selv om næringenes produktinnsats ble noe redusert, førte høyere priser på produktinnsatsen til en reduksjon av primærnæringenes samlede bruttoprodukt med nær 3 prosent. Det skjuler seg imidlertid betydelige forskjeller mellom næringene. Oppdrettsnæringen har således økt sitt bruttoprodukt med nær 50 prosent i forhold til 1999. Samlet bruttoinvestering økte noe i volum, først og fremst som følge av investeringsøkningen innen næringen fiske og fangst. Det samlede antall utførte timeverk i primærnæringene sank med nær 4 prosent, som i lys av utvik-

lingen i produksjon og bruttoprodukt antyder vekst i arbeidsproduktiviteten for næringene sett under ett.

Også produksjonen av primærnæringsvarene sank noe målt i faste priser. Økt eksport med tilsammen 3,5 prosent bidro til en ytterligere reduksjon av leveransene til hjemmemarkedet. Økt import og redusert oppbygging av lagre førte allikevel til at innenlandsk etterspørsel økte noe fra 1999 til 2000. Bortsett fra for skogbruksvarene, økte prisene på både eksport og import, mens prisen på hjemmeleveranser sank for alle varer bortsett fra for oppdrettsvarene.

Primærnæringene består av jordbruk, skogbruk, fiske og fangst samt fiskeoppdrett. Hovedtallene for disse (unntatt skogbruk) er ført opp i tabellene for produksjon og faktoreterspørsel. Hovedtallene for primærnæringsvarene (skogbruksvarer unntatt) er ført i tabellene for markedsutvikling. Forskjellen mellom produksjon i primærnæringene og produksjon av primærnæringsvarer skyldes dels at primærnæringene også produserer noen andre varer, og at noe av produksjonen av primærnæringsvarer finner sted i andre næringer.

Jordbruk og skogbruk

Foreløpige tall viser en klar produksjonsnedgang i jordbruksnæringen på nesten 2,5 prosent fra 1999 til 2000. Reduserte priser med nær 3 prosent bidro til en ytterligere reduksjon i produksjonsverdi. Selv om produktinnsatsen ble redusert med over 4 prosent, bidro økte priser på innsatsen til at bruttoproduktet falt med til sammen nær 10 prosent. Målt i timeverk ble sysselsettingen i 2000 redusert med nær 5 prosent i forhold til 1999, slik at det i 2000 produseres mer per utført timeverk enn i året før. Imidlertid har ikke denne produktivitetsveksten slått ut i høyere fortjeneste; målt i forhold til timeverk, har bruttoproduktet falt med vel 5 prosent. Midt på 1990-tallet ble det foretatt betydelige investeringer i næringen. De siste fire år har dette snudd seg, og i 2000 falt investeringene med nær 4 prosent i forhold til året før.

I det innenlandske markedet for jordbruksvarer ble omsatt kvantum redusert med nær 1 prosent, og prisene med vel 2 prosent. Kvantumsnedgangen skyldes hovedsakelig redusert innenlandsk produksjon, men også økt eksport og redusert import bidro. Prisnedgangen indikerer videre et fall i etterspørselen innenlands. Merk for øvrig at siden vi fokuserer på varer som kan produseres innenlands, har vi utelatt importvarer som av klimatiske årsaker gjør innenlandsk produksjon økonomisk uforsvarlig.

Regjeringen og bondeorganisasjonene ble ikke enige om jordbruksoppkjøret i 2000, slik at regjeringens tilbud ble vedtatt i Stortinget. Vedtaket innebar netto reduserte overføringer med 400 millioner og reduserte målpriser med et anslått verditap for jordbruksnæringen på 900 millioner. Som en delvis kompensasjon for dette, ble det innført et ekstra skattefradrag

Jordbruk, jakt og viltstell. Produksjon og faktoreterspørsel¹

Prosentvis endring fra året før

	Mrd.kr. 2000	Volum		Pris	
		1999	2000	1999	2000
Produksjon	23,0	-0,2	-2,4	-2,7	-2,9
Produktinnsats	12,6	-3,8	-4,3	0,9	3,1
Bruttoprodukt	10,3	3,9	-0,4	-6,5	-9,1
Bruttoinvesteringer	6,3	-2,1	-3,9	1,5	4,3
Sysselsetting ²	143,2	-2,4	-4,6

¹ Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

² Total sysselsetting i millioner utførte timeverk.

Markedsutviklingen for jordbruksvarer, jakt og viltstell¹

Prosentvis endring fra året før

	Mrd.kr. 2000	Volum		Pris	
		1999	2000	1999	2000
Produksjon	23,3	-0,2	-2,4	-2,7	-2,8
Eksport	0,4	-13,0	1,4	-31,7	1,5
Hjemmeleveranser	22,9	0,2	-2,5	-2,1	-2,9
Import	3,7	14,7	-0,4	-6,7	0,3
Innenlandsk anvendelse	26,7	2,0	-2,2	-2,7	-2,4
Lagerendringer	0,2
Innenlandsk etterspørsel	26,5	-1,7	-0,9	-2,6	-2,1

¹ Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fiske, fangst og oppdrettsnæringen. Produksjon og faktoreterspørsel¹

Prosentvis endring fra året før

	Mrd.kr. 2000	Volum		Pris	
		1999	2000	1999	2000
Produksjon	23,7	3,1	2,8	1,1	5,3
Produktinnsats	13,8	6,3	3,6	2,2	5,2
Bruttoprodukt	9,9	-1,8	1,5	0,5	5,6
Bruttoinvesteringer	4,2	71,8	6,8	-7,7	13,4
Sysselsetting ²	29,4	-4,3	0,5

¹ Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

² Total sysselsetting i millioner utførte timeverk.

Markedsutviklingen for fiske-, fangst- og oppdrettsvarer¹

Prosentvis endring fra året før

	Mrd.kr. 2000	Volum		Pris	
		1999	2000	1999	2000
Produksjon	23,0	3,4	2,9	1,0	5,3
Eksport	10,2	10,3	3,8	0,2	11,7
Hjemmeleveranser	12,8	-1,3	2,2	1,9	0,8
Import	1,3	-23,4	-2,9	2,7	18,5
Innenlandsk anvendelse	14,1	-3,4	1,8	1,7	2,2
Lagerendringer	2,2
Innenlandsk etterspørsel	11,9	-7,7	2,3	4,6	0,1

¹ Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

for bøndene med en verdi beregnet til 900 millioner før skatt.

Også i skogbruksnæringen bidro redusert produksjon og lavere priser til nedgang i produksjonsverdien. Sammen med økt verdi på produktinnsats ga dette vel 8 prosent lavere bruttoprodukt i 2000 enn i 1999. Sysselsettingen i næringen målt i timeverk falt med nær 2 prosent, slik at produksjonen per timeverk holdt seg omtrent uendret i forhold til året før. En markant økning i importen førte til at innenlandsk anvendelse av skogbruksvarer økte med vel 1 prosent, til tross for redusert produksjon.

Fiske, fangst og fiskeoppdrett

Foreløpige tall viser at både produksjon og oppnådde priser i næringene økte fra 1999 til 2000. Denne veksten skyldes utviklingen i oppdrettsnæringen, med 5 prosents vekst i volum og 13 prosents vekst i priser. Produksjonen i fiske og fangst ble derimot svakt redusert, samtidig som de oppnådde prisene sank med nær 4 prosent. Samlet sett var verdiøkningen av produktinnsatsen mindre enn økningen i produksjonsverdi, slik at bruttoproduktet økte med vel 7 prosent. Forskjellen mellom næringene er enda mer påtakelig her. Mens bruttoproduktet i tradisjonelt fiske og fangst ble redusert med vel 11 prosent i forhold til året før, økte bruttoproduktet med nær 50 prosent innen oppdrettsnæringen. Målt i timeverk økte sysselsettingen i fiske og fangst med knapt 1 prosent, mens timeverkene i oppdrett var uendret.

Bruttoinvesteringene innen fiske, fangst og oppdrettsnæringen har de siste årene vært dominert av investeringer innen tradisjonell fiske og fangst. I perioden 1990 til 1995 bestod det aller meste av nybyggingen av små båter til kystflåten, mens det på siste halvdel av 1990-tallet i tillegg var en betydelig økning i antall ferdigstilte større havgående skip. Investeringsveksten har blant annet blitt forklart med en nødvendig fornyelse av denne delen av flåten. Veksten i investeringene fra 1998 til 1999 er beregnet til over 90 prosent, og anslag fra kvartalsvis nasjonalregnskap indikerer en ytterligere oppgang i 2000. Forventningene om fremtidige kvoter spiller en viktig rolle i investeringsbeslutningen. Etter flere år med økende kvoter, ble nedgangen i kvotene først varslet på slutten av 1997 og effektivt i 1998. I gjennomsnitt tar det anslagsvis to år fra det tas en beslutning om nybygging til skipet leveres fra verft, slik at en eventuell investeringsnedgang som følge av kvotereduksjonen først kan ventes registrert i 2000 eller 2001. Foreløpige tall over ferdigstilte skip for 2000 viser en nedgang i forhold til 1999, og da spesielt i antall store, havgående skip. Det foreløpige anslaget for veksten i bruttoinvesteringer fra kvartalsvis nasjonalregnskap innen fiske og fangst er derfor beheftet med usikkerhet. Investeringene de siste årene har ført til økt fangstkapasitet, slik at det kan forventes økt press på ressursgrunnlaget, og sammen med reduserte kvoter kan dette gi ytterligere

reduksjoner i næringens lønnsomhet for inneværende år.

Investeringene i oppdrettsnæringen økte med 5 prosent i 2000. Det er en lavere vekst enn i 1999. En medvirkende årsak til dette kan være at aktørene på slutten av 1998 forventet relativt romslig vekst i førkvotene for 1999, mens den tillatte vekst i februar 1999 ble redusert fra 10 prosent til 5 prosent. Dette ble begrunnet med hensynet til markedsstabilitet, men kan isolert sett ha bidratt til reduserte investeringer. Reduksjonen i førkvoter for 1999 kan ha bidratt til en avventende holdning til nye investeringer i 2000, selv om departementet varslet 10 prosents økning i kvotene for dette året. For 2001 har departementet tillatt ytterligere 10 prosents vekst i førkvotene. Markedsutsiktene synes imidlertid noe mer usikre enn tidligere. Prisene på oppdrettsprodukter falt utover i fjerde kvartal 2000, og i skrivende stund nærmer prisene seg den nedre tillatte grense for hva EU tillater uten å avgiftsbellegge den norske eksporten. Fortsetter denne utviklingen, kan eksporten til EU risikere å bli redusert i inneværende år.

Produksjonsveksten i oppdrettsnæringen var tilstrekkelig til å øke leveransene av fisk, fangst og oppdrettsvarer både til hjemme- og utemarkedet. Lavere import av tradisjonelle fiske- og fangstvarer forhindret ikke at leveransene til innenlandske konsumenter og foredlingsindustri økte med over 2 prosent i forhold til 1999. Prisene på oppdrettsvarer steg med vel 13 prosent på både eksportleveranser og leveranser til hjemmemarkedet fra 1999 til 2000. For fiske- og fangstvarer økte prisene på eksportvarene med vel 6 prosent, mens leveransene til hjemmemarkedet sank med 6 prosent.

Utenriks sjøfart

I 2000 hadde næringen Utenriks sjøfart kraftig vekst. Sammenlignet med 1999, som betegnes som et midtels år, steg produksjonsverdien med 33,4 prosent i 2000 målt i løpende priser. Brutttoproduktet vokste med 49,9 prosent. Den sterke veksten i produksjonsverdien skyldes en svært gunstig rateutvikling innenfor næringens hovedområder. Målt i faste priser vokste produksjonen 2,6 prosent, ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall for 2000.

Den norske kronens svekkelse mot amerikanske dollar betydde at oppgangen i fraktrater ble enda sterkere målt i norske kroner enn målt i dollar. Veksten var særlig sterk for tankratene. Tankmarkedet for 2000 har blitt karakterisert som det sterkeste siden 1973. Gjennomsnittlige tankkrater steg fra et bunnivå i desember 1999 til rekordnivå i desember 2000. World scale ratene for VLCC, oljetankere større enn 200 000 dwt, vokste mest, og ble tredoblet i det aktuelle tidsrommet. Også ratene for små og mellomstore skip steg kraftig. Når det gjelder markedet for tankfrakter i Nordsjøen for små skip på rundt 2 000 dwt, økte rate-

Kort om utenriks sjøfart

Utenriks sjøfart er en internasjonal næring. Et skip kan eies av et selskap i ett land, drives av et selskap i et annet land, og være registrert i et tredje. Eierstrukturen er ofte kompleks, og bidrar til at det i praksis er vanskelig å avgrense norsk utenriks sjøfart. Nasjonalregnskapet regner inntekter og utgifter knyttet til driften av et skip som driftsinntekter og -utgifter for Norge dersom operatøren av skipet er norsk. Norske selskapers inntekter knyttet til utleie av skip til norske eller utenlandske selskap, ved såkalt tidsbefraktning (t/c) eller bareboat befraktning, regnes også som norsk produksjon. Norske selskapers datterselskap i utlandet, som ofte står for driften av selskapets skip, regnes ikke som norske selskaper, og bidrar derfor ikke til norsk produksjon.

Skipets nasjonalitet bestemmes ved nasjonaliteten til skipets eier. Som hovedprinsipp skal den norske eierandelen være minst 50 prosent for at skipet skal regnes som norsk. Dette gjelder uavhengig av hvilket flagg skipet seiler under.

Utenriks sjøfart. Produksjon og faktoreterspørsel. 1999-2000

Prosentvis endring fra samme periode året før

	Mrd. kr		Volumvekst		Prisvekst	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Produksjon	63,4	84,6	0,2	2,6	1,6	30,1
Produktinnsats	48,9	62,8	0,5	2,6	8,9	25,3
Bruttoprodukt	14,5	21,8	-0,4	2,6	-17,2	46,1
Bruttoinvesteringer	9,7	15,4	-14,2	41,6	-4,0	12,9
Sysselsetting	82,7 ¹	80,7 ¹	3,1 ¹	-2,5 ¹	6,6 ²	7,9 ²

¹ Total sysselsetting i millioner utførte timeverk.

² Lønnskostnader per lønnstakertimeverk.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

ne jevnt gjennom 2000 målt i norske kroner. Ratene for frakt av olje i nordsjømarkedet steg imidlertid ikke like mye som i verdensmarkedet for øvrig.

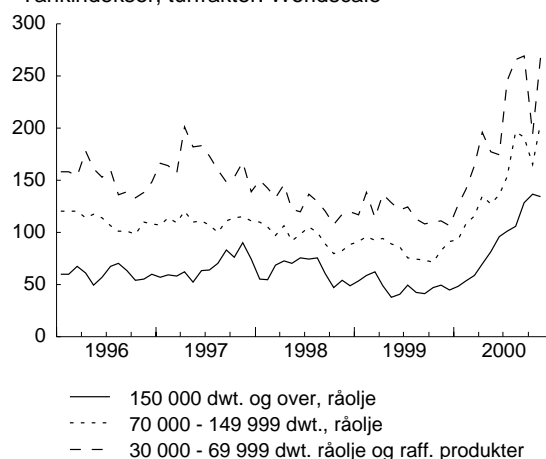
Også i 2000 økte den norske utenriksflåten i antall, mens tonnasje ble redusert, målt ved antall dwt. Ifølge Rederiforbundets oversikt var vekstratene henholdsvis +2,6 og -1,2 prosent. Antallet norske skip registrert under norsk flagg gikk i samme periode ned med om lag 1 prosent. Som et resultat av den store oppgangen i fraktrater generelt, steg likevel verdien av den norske flåten. Samlet sett ble den norske flåten, pr. 1. oktober verdsatt til 20,1 mrd. US dollar.

Sammensettingen av den norske utenriksflåten heller i retning av relativt færre bulkskip, og mot relativt flere offshore og kjemikalieskip. Disse skipstypene,

Utvikling i fraktrater for frakt av olje. 1996 - 2000

Basert på noteringer i US dollar.

Tankindekser, turfrakter. Worldscale

Kilde: Lloyd's Ship Manager.

sammen med oljetankerne, bidro mest til verdistigningen for flåten. Passasjerskipene utgjorde i oktober 2000 8,6 prosent i verdi av den norske flåten, eksklusive rigger, mot 16,3 prosent til samme tid i 1999.

Også bulkmarkedet opplevde sterk vekst i 2000, om enn ikke i samme grad som tankmarkedet. Årets tre første kvartaler ledet til jevn vekst i fraktratene, men i fjerde kvartal bremses veksten noe opp. Tidsbefraktningssatene (t/c) for tørrbulk steg mest for stor tonnasje. I gjennomsnitt steg ratene for 12 måneders kontrakter for den største skipsgruppen med 55 prosent målt i US dollar. For den midlere tonnassen steg ratene med om lag 30 prosent.

Det gode markedet for skipsfart internasjonalt har bidratt etter stor etterspørsel av ny og brukt tonnasje. I Utenriks sjøfart ble det foretatt bruttoinvesteringer i fast realkapital for 15,4 mrd. kroner i 2000. Målt i faste priser tilsvarer dette en vekst på 41,6 prosent fra året før. Det har også blitt avhendet et stort antall skip i 2000, om enn noen færre enn i 1999. Målt ved antall dwt er reduksjonen 20 prosent lavere enn i tilsvarende periode for 1999.

Tendensen til fallende sysselsetting i utenriks sjøfart ble videreført i 2000. Antall sysselsatte selvstendige og lønnstakere for 2000 er foreløpig beregnet til 44 100, mot 44 600 i 1999. Tall fra Rederiforbundet viser at utlendingenes andel har falt merkbart, etter sammenhengende vekst siden 1995. Andelen falt fra 60 prosent i 1999 til 56 prosent i 2000.

Private tjenesteytende næringer, Fastlands-Norge

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall bidro utviklingen for private tjenesteytende næringer i fastlandsøkonomien til å trekke veksten i BNP for Fastlands-Norge opp i 2000. Målt i faste priser økte bruttoproduktet og

Private tjenesteytende næringer, Fastlands-Norge

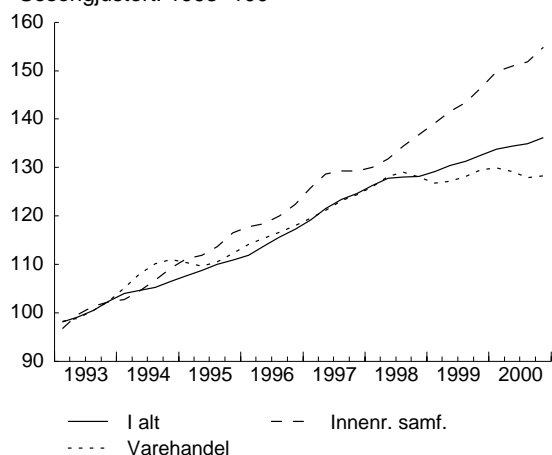
	Mrd. kr ¹ 2000	Produksjon				Sysselsetting			
		Volum		Pris		Nivå ²		Utvikling	
		1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Varehandel	182,5	0,0	0,9	4,3	5,3	442,0	438,5	0,8	-0,8
Hotell- og restaurantvirksomhet	36,7	0,5	-1,3	4,0	3,2	81,0	81,2	1,3	0,2
Innenriks sjøfart	6,3	3,5	1,1	4,1	9,5	15,1	14,9	2,0	-1,1
Transport ellers	123,0	2,7	4,1	4,6	6,5	150,4	147,9	1,7	-1,7
Post- og telekommunikasjon	47,7	17,0	14,5	-4,5	-2,2	69,8	70,3	0,1	0,8
Finansiell tjenesteyting	71,9	5,3	7,2	-4,3	6,6	71,9	70,8	-0,2	-1,6
Forretningsmessig tjenesteyting	156,6	0,9	3,0	3,9	4,8	228,0	235,1	3,8	3,1
Personlig tjenesteyting	108,7	0,9	0,0	4,3	5,5	257,8	257,2	0,2	-0,2
Sum Private tjenesteytende næringer	733,4					1316	1316	1,3	0,0

¹ Nivå tall i løpende priser.

² Millioner utførte timeverk, lønnstakere og selvstendige.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttoproduksjon i privat tjenesteyting, Fastlands-Norge utenom boligjenester
Sesongjustert. 1993=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

produksjonen i disse næringene med henholdsvis 3,4 og 3,2 prosent. Prisene på næringenes produkter økte i gjennomsnitt med 3,9 prosent i fjor, 0,9 prosentpoeng mer enn i 1999. Tallet på sysselsatte gikk opp med 1,1 prosent, mens bruken av arbeidskraft målt i timeverk endret seg lite fra året før. De foreløpige nasjonalregnskapstallene tyder dermed på en klart sterkere oppgang i produktiviteten for 2000 enn i året før.

Produksjonen innen forretningsmessig tjenesteyting økte med 3,0 prosent fra 1999 til 2000. Selv om veksten var klart sterkere enn året før, var den relativt beskjeden sammenlignet med resultatet for 1998. Utviklingen var også markert svakere sammenlignet med utviklingen innen post og telekommunikasjon. I denne næringen har produksjonen målt i faste priser økt med over 14 prosent per år i gjennomsnitt de tre siste årene. De høye vekstratene kan føres tilbake til utvik-

lingen innen telekommunikasjon. Næringen har også hatt en meget sterk oppgang i investeringene i samme periode, blant annet knyttet til etablering og oppgradering av telenett.

Målt i faste priser økte produksjonen i varehandelsnæringen med 0,9 prosent fra 1999 til 2000. Sysselsettingen målt ved timeverk utført av selvstendige og lønnstakere, falt imidlertid med 0,8 prosent. Til sammenligning økte timeverksbruken med 0,8 prosent i 1999, mens produksjonen var tilnærmet konstant.

2000 viste relativt sterk vekst i produksjonen av transporttjenester. Produksjonen målt i faste priser, viste for annen landtransport 3,9 prosent vekst. Tjenester tilknyttet transport viste enda kraftigere produksjonsvekst målt i faste priser. Veksten var på 7,1 prosent, og kan delvis forklares med økt vekst i landtransport og reisebyråtjenester. Også persontransport innenlands viser sterk vekst. Dette gjelder imidlertid ikke for passasjertransport med fly.

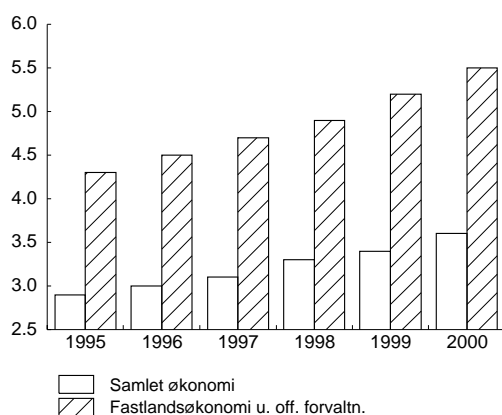
Lufttransportnæringen opplevde en nedgang både i flyavganger og passasjerer i fjor, ifølge Luftfartsverkets statistikk. Nedgangen er riktignok noe svakere for 4. kvartal enn tidligere i året, siden Color Air ble avvirket ved inngangen til 4. kvartal 1999. Næringen speiles likevel ikke helt i utviklingen i trafikk tallene. Dette skulle i så fall tilsagt en større reduksjon i tjenesteproduksjonen. Grunnen er at en i nasjonalregnskapet regner 2/7 av SAS' totale inntekter som norsk produksjon. Siden SAS utgjør en meget stor del av næringen, vil ikke utviklingen i næringen nødvendigvis peke i samme retning som den innenlandske aktiviteten skulle tilsi. Økningen i passasjeravgiften, endrede konkurranseforhold samt oppgang i drivstoffutgiftene, har bidratt til en betydelig prisvekst for flyreiser. Til tross for den svake produksjonsutviklingen, har investeringsaktiviteten vært svært sterk innenfor næringen.

IKT-sektoren i norsk økonomi

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) får økende oppmerksomhet i norsk som i internasjonal økonomi. Avgrensningen av IKT-næringene er imidlertid ikke entydig. SSB har valgt å ta utgangspunkt i en definisjon anbefalt av OECD. Etter denne definisjonen omfatter IKT-sektoren hele næringsområdene telekommunikasjoner og databehandling, og dessuten deler av industrien og varehandelen.¹

I siste halvdel av 1990-tallet vokste IKT-sektoren sterkere enn resten av økonomien. Antall sysselsatte personer økte med gjennomsnittlig 6,7 prosent per år i årene 1995-99, mens sysselsettingsveksten i fastlandsøkonomien unntatt offentlig sektor var på 2,0 prosent i samme periode. IKT-sektorens andel av sysselsettingen økte dermed fra 4,3 prosent til 5,2 prosent. Sysselsettingsveksten var særlig drevet av næringsområdet databehandling som har hatt jevn og sterk oppgang i alle år siden 1995. I gjennomsnitt økte sysselsettingen i denne næringen med drøyt 19 prosent årlig i perioden 1995-99, mens den endret seg forholdsvis lite i de andre næringsområdene innen IKT-sektoren.

IKT-sektorens andel av sysselsettingen i norsk økonomi 1995-2000. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Produksjonen i IKT-sektoren vokste i samme periode med gjennomsnittlig 11,4 prosent årlig i løpende priser, mens gjennomsnittlig vekst i fastlandsøkonomien unntatt offentlig sektor var på 5,8 prosent. Sektorens andel av produksjonen økte fra 7,1 prosent i 1995 til 8,7 prosent i 1999. Næringen databehandling hadde en sterk vekst også i produksjonen. I løpende priser var den årlige veksten på nesten 24 prosent for perioden 1995-99. For telekommunikasjon økte produksjonen med solide 14 prosent årlig fra 1995 til 1999. Varehandel med IKT og IKT-industrien liknet mer på gjennomsnittet for fastlandsøkonomien, med vekstrater på henholdsvis 6 og 8 prosent årlig.

Oppgangen i IKT-næringen fortsatte i 2000. Foreløpige tall viser at sysselsettingen økte med 4,9 prosent, mens produksjonen steg med 8,9 prosent i løpende priser. IKT-sektorens andel av sysselsettingen i fastlandsøkonomien unntatt offentlig sektor var dermed oppe i 5,5 prosent i 2000, mens andelen av produksjonen nådde 8,9 prosent. Fortsatt var det i første rekke databehandlingsnæringen som skapte vekst i sysselsettingen, men også telekommunikasjon trakk gjennomsnittet opp. Produksjonen fortsatte å øke sterkt innen telekommunikasjon, mens veksten avtok for databehandling. IKT-industrien hadde sterk produksjonsvekst i 2000, mens sysselsettingen var om lag uendret. For varehandel med IKT økte produksjonen bare svakt, samtidig som sysselsettingen ble noe redusert.

Til tross for sterk vekst, betyr IKT-sektoren mindre for den samlede økonomiske aktiviteten i Norge enn i de andre nordiske landene. Dette går frem av rapporten *The ICT-sector in the Nordic countries* som nylig er utarbeidet av de statistiske sentralbyråene i Norden. Særlig i Sverige og Finland er sektorens betydning for samlet sysselsetting og verdiskapning betydelig høyere enn i Norge. Et fellestrekk er imidlertid at IKT-sektoren vokser sterkere enn resten av økonomien.

¹ Nærmere avgrensning av IKT-sektoren finnes på www.ssb.no/emner/10/03/ikt

Dette skyldes store investeringer i flåten for de store selskapene.

For finansiell tjenesteyting viser foreløpige tall for år 2000 en økning i produksjonsvolum på 7,2 prosent i forhold til 1999. Veksten skyldes i hovedsak en høy utlåns- og innskuddsvekst i bankene. Bankenes rentemargin falt i år 2000 sett under ett, men produksjonen målt i verdi viser likevel en økning på 14,2 prosent i forhold til 1999. Spesielt var verdiveksten i 2. og 3. kvartal 2000 sterk. Veksten i produksjonsverdi skyldes, i tillegg til positiv volumutvikling i bankene, hovedsakelig at forsikringselskapene økte sine premiesatser i løpet av år 2000.

Bruttonasjonalproduktet etter inntektskomponenter

I nasjonalregnskapet uttrykker driftsresultatet den delen av bedriftenes verdiskapning som går til godt-

gjørelse av eiers egeninnsats i virksomheten og til avlønning av produksjonsfaktoren kapital. Størrelsen viser bruttoprodukt regnet i basisverdi fratrukket kapitalslit, netto næringskatter og lønnskostnader. Det knytter seg stor usikkerhet til de foreløpige tallene for driftsresultatet. Da usikkerheten så kort tid etter fjorårets utløp er størst på detaljert næringsnivå, presenteres bare tall for landet totalt og for Fastlands-Norge.

Foreløpige nasjonalregnskapstall i løpende priser viser at bruttonasjonalproduktet var på 1 403 milliarder kroner i 2000. Dette er en økning på 210 milliarder kroner, eller 17,6 prosent, fra 1999. Kapitalslitet er anslått til 207 milliarder kroner, en vekst på 16 milliarder fra året før. Det er videre anslått at netto produksjonsskatter steg med 6,2 prosent, til 163 milliarder kroner. Totale lønnskostnader i 2000 er beregnet til 626 milliarder kroner, en vekst på 5,4 prosent fra 1999. Driftsresultatet totalt i 2000 kan dermed fore-

løpig anslås til 406 milliarder kroner, mot 253 milliarder kroner året før.

Prisoppgangen på råolje og naturgass var, på samme måte som i 1999, en hovedårsak til veksten i nominelt BNP og driftsresultatet for landet totalt i 2000. For Fastlands-Norge, som omfatter norsk økonomi utenom oljevirkosomhet og utenriks sjøfart, viser de foreløpige nasjonalregnskapstallene at driftsresultatet økte med 7 milliarder kroner eller 4,8 prosent fra 1999 til 2000. Bruttoproduktet økte med 54 milliarder, mens kapitalslit, netto produksjonsskatter og lønnskostnader til sammen vokste med 47 milliarder kroner. Lønnsandelen er lønnskostnadenes andel av bruttoproduktet. Denne var for Fastlands-Norge 57 prosent både i 1999 og i 2000, med andre ord steg lønnskostnader og bruttoprodukt prosentvis like mye fra 1999 til 2000.

Bruttonasjonalprodukt etter inntektskomponenter

Millioner kroner

	1999	2000	Endring fra 1999 til 2000	
			Millioner kroner	Prosent
Bruttonasjonalprodukt	1 192 826	1 403 011	210 185	17,6
Kapitalslit	191 883	207 499	15 616	8,1
Netto produksjonsskatter	153 684	163 221	9 537	6,2
Lønnskostnader	594 297	626 329	32 032	5,4
Driftsresultat	252 962	405 962	153 000	60,5
Fastlands-Norge				
Bruttoprodukt	994 204	1048 531	54 327	5,5
Kapitalslit	130 547	139 480	8 933	6,8
Netto produksjonsskatter	146 445	153 270	6 825	4,7
Lønnskostnader	568 763	600 195	31 432	5,5
Driftsresultat	148 449	155 586	7 137	4,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.